Türk Mason
DERGİSİ

İÇİNDEKİLER

Hakikat Yolu (Dr. A. Karabece) 2742

İlmî Tahlillerde Doğru ve Yanlış Tefsirlerin Fikir Terbiyesi Üzerindeki Tesirleri (Cemal Kıpçak) 2750

Bazı Heterodox Mezhepler (Dr. Tacettin İz) 2773

Yaradılış ve İnsan (Süreyya Aygün) 2783

Ebedi Meşrika İntikal Edenler 2788

Mesul müdürü : Hamit Ören
İdare yeri : Tepebaşı No. 111 — İstanbul
Nüshası : 125 Kuruş
Yıllık abone : 5 Lira
Basıldığı yer : Kulen Basımevi - Galata

Revue Maçonique
Adresse : Tepebaşı No. 111, İstanbul

İstanbul 5 Kasım 1963

TÜRK MASON DERGİSİ

Türkiye Mason Derneği tarafından üç ayda bir neşrolunur

Yıl : 13 ★ İstanbul, Ekim 1963 ★ Sayı : 52

Muhtelif memleketlerdeki Mason teşkilâtı, müşterek gayede ve idealde birleşme bakımından üniversel, fakat herbiri kendi memleketi bünyesinde tamamiyle müstakil, millî bir müessesedir.

2741

HAKİKAT YOLU

★ Dr. Avni KARABECE ★

(İzmir)

Gayemiz hakikate doğru ilerlemek, ulaşmağa gayret etmek ve imkân nispetinde yaklaşmak olduğuna göre, bizleri bu âli hedefe ulaştıracak yol ve usulleri aramak, bulmak en başta gelen vazife ve amacımız olmalıdır. Masonluk hepimizi bu vadide çalışmakla tavzif etmiş ve hiç bir kayıtla bağlamamış, hiç bir hudut ile çevirmemiştir.

Mesleğimizin ilkelerinden biri de "Ara sıra maddi hayatın gürültülerinden, dağdağalarından uzaklaşarak düşünceye ve teemmüle varmak" tavsiyesi ile bizi her türlü çalışmaya ve bu çalışmaların meyvelerini mümkün mertebe idrake sevk eden bir kuvvet vardır. Çalışmalarımız, kâinat hadiselerini müşahede ederek idrak etmek ve bu idrakten doğan derin hazlar ile daha derin teahhuslara dalarak hakikate yaklaşmayı istihdaf etmek olmalıdır. Ancak böyle bir metodla hakikate yükselebileceğimizi ümid edebiliriz.

İnsanların tekâmülünde ilk merhale ilimle, öğrenmekle başlar. İnsanlar kendilerinden evvelkilerinden intikal eden ilim ve fen ile kendilerini kıymetlendirirler. Aynı zamanda ,gördüklerini, duyduklarını, tanıdıklarını, kokladıkları ve dokunduklarını bu bilgiler ile kıyaslayarak tahlil etmeğe girişirler. İnsan olarak bu olayların nasıl ve niçinlerini öğrenmek ihtiyacı nefislerini daha çok çalışmaya sevk eder.

İnsan, yeni bir şey idrâk etmekten duyduğu zevk tenbihi ile elde ettiği hasılayı, daha derin incelemelere

tabi tutar, sebepler, illetler arar bulur ve bu buluşlardan doğan yeni düşünüşler neticesinde yeni idraklere sahip olur. Bu suretle benliğinde olgunlaştırdığı bu bilgileri "Pasif neticeler" olarak ilim halinde muhitine intikal ettirir.

Düşünme zevki ne kadar derin ve şümullü olursa, insan o kadar fazla zevk duyar ve neticede bulunan hakikatler de o kadar kıymetli olur. Bir insanın zevk ile elde ettiği hakikat bulgularını diğer insanların bilgisini temin etmek üzere umuma arz etmesi, ilim ve fen mahiyetini taşır.

"İlim, ihtisas ve algılar ile elde edilen intibaları tarif ve tavsif eden, sebep, illet ve mahiyetleri tayin ederek, insanların idrakine intikal ettiren afakî bir varlıktır" diye de tarif edilebilir. Fen ise tamamiyle zihnî ve aklî olan, düsturları, kanunları ve neticeleri sabit olan bilgidir. Meselâ : $2 \times 2 = 4$ gibi teorik ve riyazî bir bilgi "Fen" dir. Netice daima aynıdır, ve katiyen değişmez. İlim ise neticelerinde yüzde yüz kesinlik olamayan müşahedelere dayanan bilgilerdir. Meselâ insanların kalpleri göğsün sol tarafındadır. Ekseriyetle bu böyledir. Fakat mutlak değildir. Nâdir de olsa sağ tarafta kalpleri olanlar da vardır. Bilgi lafzı ile tercüme ettiğimiz ilim ve fen arasında bu fark mevcuttur. Eski mantık derslerinde bu mevzuda geniş münakaşalar ve izahlar yapılırdı. Bu gün ise ilim ve fen diye bir ayırma hemen hemen ortadan kalkmıştır. Bütün bilgileri ilim çerçevesi içinde mütalâa etmek daha uygun telakki edilmiştir.

İlim, insan ile kaimdir ve insan ile tezahür eder. İnsan aklının olmadığı yerde ilim de yoktur veya tezahür edemez. Bu hakikate göre ilim insan akıl ve zekâsı nispetinde tezahür eden, nisbî ve izafî bir varlıktır. Bu izafî ve nisbî mefhum bizi yüksek hakikate ulaştırabilirmi ? veya ilim yolu, hakikate ulaşma amacında bizi hangi mer-

haleye kadar yükseltebilir ? konuları tahlile muhtaçtır, sanırız.

Kâinatta insan aklının çalışmaya başladığı andan itibaren kurulmaya başlayan ilim, bu güne ulaşıncaya kadar pek çok safhalar geçirmiştir. Daima ileriye doğru kademeler ve merhaleler aşarken, bazan tamamiyle yıkılarak yep yeni kurullar üzerine yeniden inşa edilmiş, bu yıkılışlardan hiç müteessir olmadan, daha ileriye, daha yükseğe itilâ ve irtika eylemiştir. "Mabedi Süleyman" en revnaklı göründüğü zamanda ihmale uğrayarak yıkılmış ve yeniden başlayan müsbet çalışmalarla ve daha sağlam mik'ap taşlarla daha mühteşem ve revnaklı bir surette inşa edilmiştir.

İlim, en yüksek zirveye ulaştığı zan edildiği anlarda duraklamış, bu duraklama, tereddisine sebep olmuş, sonunda yetişen yüksek zekâ ve kabiliyetlerin zevklerinden ve ateşli düşüncelerinden doğan icatlarla ve yeni metodlarla daha muhteşem halde kurulmağa başlamıştır. Durakamalar devrinde ise, gayet verimsiz didişmelerle, kavgalara ve nihayet zulüm ve taaddilerle mukatelelere sebep olmuştur.

Medeniyetler boyunca ilmin tarihi incelenecek olursa, bu değişmelere ve bu değişmelerden doğan hadiselere tesadüf edilir. İlim tarihine göz atarsak, ilk çağlarda, orta ve son çağlarda tamamiyle ma'kûs istikametlerde değişerek geliştiğine ve yeni bulunan ilmin eskisini hurafe veya batıl bir mevzua çevirdiğine şahit olmak mümkündür.

İlk çağlarda, din ile beraber yürüyen ilim, Mısırda, Suriyede, İranda ve nihayet Yunanistanda ilerlemiş, kendini taassuptan kurtararak inkişaf etmiş ve bu güne ışık tutan bir merhaleye ulaşmıştır. Bunu takibeden islâm, yakın şark ve Endülüs devletleri devrinde ilim ve felsefe, taassubu bertaraf ederek olanca hızıyla inkişaf etmiş ve ahlakı bütün prensiplerinde esas olarak yükseltmiş ve ni-

hayet (Tasavvuf = Theosophie) aşk ve zevkleri ile, Mevlânâlar, Muhiddini Arabiler yetiştirerek parlamıştır.

Yunandan evvelki Mısır ve Suriye ilim devri, dinî ve Mistik bir tarikat ekol'ü halinde lâyık olanlara verilmek kaydiyle, Hermes devri zamanında faaliyete geçmiş, Fisagor'un metodlariyle yükselmiş, daha sonraları İranda, Hintde ve yakın Şarkta çok revnaklı bir hal almıştır.

Elen ve Ege felsefi ekollerinde akıl yolu ile yâni yalnız düşünce ve teemmül ile, adeta tatbikî müşahede ilim devrini andıran buluşlarla bezenmiştir. Bu zamanlarda Oklid, Demokrit, Zenon gibi pozitivist, materiyalist ve rasyonalist dâhilerin de yetiştiği görülmüştür. Fikir ve çalışma hürriyeti sayesinde Elen ve Egede sayılamıyacak derecede değişik pek çok felsefî doktrinler meydana gelmiştir. Hakikate ulaşma yolunda bazan nezih, fakat çoğunlukla kanlı vak'alara müncer olan münakaşa ve mukatelelerle sürüp gitmiştir.

Bu zamanlarda Sokrat gibi Moralist, Eflatun gibi Panteist dahiler de yetişmiştir. Zamanının en büyük dahisi olduğunda şüphe olamayan ve bu güne ışık tutan Eflâtun, bilgide ilim esasını ilk vasıta olarak ele almıştır. İlim vasıtasiyle erişilen merhalenin ötesinde ve üstünde "Hads = İntuision" vasıtasiyle elde edilen "Sanihat" zevklerinin, kemale erişme imkânını sağlayabildiğini ve kemale erişmiş olanların da ancak hakikati kavrayabileceklerini belirterek, bu kavranan ve duyulan "Sanihat" zevklerinin ilimle "Kelime = Logos" halinde ifadesine imkân olamadığını açı kolarak beyan etmiştir.

Yine Eflatun, bu zevkin insana üstün manevi bir haz verdiğini ve bu hazzın sonsuğluğu sebebiyle tarif ve tavsifine imkân olamadığını bildirmiştir. Bu zevki duyabilenlerin derin br huzur çinde, kâinatta mevcut bütün varlıklara, muhabbet ve sevg ile bağlanabilecek olgun kudrete sahip olduklarını da ilâve etmiştir.

Eflatunun mesleğini tekemmül ettirdiğini iddia eden ve İskenderiyede "İllüministre = İşrakî" bir doktrin olarak "Nev Eflatuniye = Neoplatonizme" mesleğini kuran "Phylon = Filon" bu zevkin "Hakikati mutlakiye" Allahi idrâk zevki olduğunu ve bu olgunluğa da ancak mistik, daha doğrusu "Theosophique = Tasavvufî" yol ile ulaşılabileceğini söyler.

İslâm Filizoflarının en büyüklerinden biri olan "İbni Sinâ = Avie Cennée" zamanının bütün ilim kudretini iktisabettikten sonra, derin teemmüllere vararak iç varlığındaki ilham zevki ile bu günün müşahade ve tatbikî ilimlerinin bulduğu hakikatleri bundan 900 küsur sene evvel idrâk edebilmiştir.

İbnisinâ hekim olarak, karşılaştığı ateşli hastalıklar hakkında zamanının bütün bilgilerini elde etmiş, bu bilgilerle kendini tatmin edemediğini de hissederek derin düşüncelere dalmış ve bu düşüncelerin vecid zevki içinde "Gözümün görme kudretini arttıracak bir alet yapabilseydim bir çok ateşli hastalıkların sebebini meydana koyardım" diyerek derin tefekkür zevklerinin kendisine duyurduğu ve buldurduğu hakikati yâni "Mikrop" fikrine sahip olduğunu meydana koymuştur. Bu söz, zamanındaki ilimle katiyen tevafuk etmez, bu düşünce kendi zamanından 700 yıl sonra tahakkuk etmiş ve ilim olmuştur. İbnisinânın, derin vecd ve istiğrâk zevki ile elde ettiği sanihatının tesiriyle böyl ebir fikre sahip olduğunu söylemek hatalı olmaz sanırız.

İlim ile uğraşan ve ilim hudutlarını aşarak "Sanihat" zevkiyle kemale vasıl olduklarını iddia eden kâmil insanların hepsi, yalnız ilim ve fen ile bu olgunluk derecesine vasıl olunamayacağını iddia ederler. Bu zevat, derin ilmin sonunda ve ötesinde, derin tefekkür ve tefahhuslardan doğan vecd, ileri staz (Stase) veya (trans) halleri esna-

sında ulaşılmaz derecede geniş bir haz ve zevke dalarak mutlak hakikate yaklaşma ve ulaşmanın kabil ve mümkün olduğunu ittifakla beyan etmişlerdir.

Şöyle düşünelim; güç bir problemi derin düşünceler sonunda çözen bir insanın tatlı bir zevke, kalp ferahlığını sağlayan, adeta benliğe lezzet veren bir hale duçar olduğuna şüphe yoktur. Esasında bu problem ilme dayanılarak çözülür. Fakat ilmin hangi metoduna dayanılarak çözülebileceğini düşünmeden bulmak imkânı yoktur. İlmin bütün kurullarını bilen bir insan bir problemi her zaman çözecek kudreti nefsinde bulamaz, meseleyi bir müddet düşünmeğe ve tefahhus etmeğe ve iç varlığındaki zevk ile idrake uğraşır. İşte bu iç varlıktaki manevi zevk işlemi neticesi bazan hiç bir ilmî mesnede dayanmadan dahi problemi hakiki olarak çözer. Pastörün, mikrobu keşfi böyledir. Bulaşıcı hastalıkların sirayeti meselesinde derin tefekkür zevki ile ve hiç bir ilmî mesnede dayanmadan Pastör'ün mikrobu evvela düşüncesinde tasarlamış, - ki bu hale mutasavvıflar "Mertebei amâ = görünmeyen düşünce mertebesi" derler - sonradan tecrübî olarak meydana koymuştur. Bu buluş sonradan ilim kurulları halinde tekemmül ettirilmiştir. İlk düşünüş katiyen ilmî olmamıştır. Çünki zamanının ilmi "Mikrobu" bilmemektedir. İşte bir problemi iç varlıkta zevk ile idrâk, çözümün, yâni hakikatin anlaşılmasının ilk sebebidir.

Bu zevk ile ilim arasında bir münasebet olmakla beraber katiyen aynı şeyler değillerdir. Aynı insanlar, aynı yol ve aynı usulleri kullandıkları ve ilim olarak eşit varıklara sahip oldukları halde problem çözmede duydukları zevklerde ayrılık olduğu şüpheden varestedir.

Her hangi bir işi normal mesai ile yapan kimse o işe bütün benliğini var kuvvetiyle vererek çalışan, zevk duyarak yapan kişilerin arasında ve işi yaparken gösterdikleri hayatî ve ruhî faaliyetlerde muhakkak ayrılık var-

dır. Bu fark ilim ve fen farkı değildir. Ancak vecd ve zevk farkıdır. Bu hale bizler, san'at, merak, zevk, ateşli iç duyusiyle çalışma, benliğinden geçerek meşgul olma gibi vasıflar veriyoruz. Âlim, ilimle iş yapar, sanatkâr ise bütün benliğini bütün kudretleriyle çalıştırarak bir eser yaratır demekteyiz. Bu ifadelerdeki fark ilimle, ilim üstü zevk farkını gösterir kanaatindeyiz.

Metafizikle uğraşmak için behemehâl böyle bir zevke sahip olmak gerektiğinde, bütün bilginler müttefiktir. Metafizikle uğraşarak üstün zevke nail olan, eski ve yeni bütün filozoflar, ilmin herkes tarafından öğrenilebileceğini, fakat içine manevî varlıktan zevk eklenemeyen bilgilerle insanın tekemmül edemeyeceği kanaatindedirler.

Skolastik alimler dahi zamanlarındaki bütün ilimleri etrafiyle ve tamamiyle bilirler. Bu gibi âlimler mevcut bilgileri hıfzetmek, saklamaktan ileri bir iş göremezler ve ilmi, olduğu yerde duraklatırlar. Tasavvuf dilinde bu gibi âlimlere "Ulemayi Rusum" denmektedir. Bizim âciz düşünüşümüze göre, bu gibi âlimler, mevcut bilgileri dimağlarına ve benliklerine kâğıda yapılan resim gibi nakş edenlerdir. Bu gibi âlimler zamanlarının bilgilerini tümü ile kavradıkları halde bu bilgiye zevk ekleyemezler. Kendi bilgilerine tevafuk etmeyen, bir hakikat bulunur ve ortaya konursa katiyen kabul edemezler. Red ve inkâr ederler.

Bazan daha ileri giderek, ileri fikir kâşif ve sahiplerini her türlü eza ve cefaya layık görürler. Tarihte bu sözlerimizi doğrulayan binlerce misâl vardır. Ulemayi rusum'un, zaman bilgilerine dayanarak yazılmış eserleri vardır. Ve hemen hepsi zevkten mahrumdur. Böyle insanlar gayet mütekebbir ve egoist olurlar.

İlme zevk ile yenilikler ekleyenler ise, egoizmlerinden nefislerini kurtarmış olanlardır. Bunlar derin bir te-

vazu içinde bütün benliklerinden soyunmuş olarak, cemiyetin bütününü aydınlatan güneş gibi parlarlar.

Masonluk hiç bir zaman, hiç bir iyi ve güzelden müstağni kalamaz. Tasavvuf, aşk ile hakikate ulaşsın, biz Masonlar da ilim ve fen ile hakikate ulaşmağa çalışalım diyerek Masonik faaliyetlerimizi hudutlandırmayalım. Masonluk iktitafî = Eclektique bir meslektir. Bu meslek iyi ve güzeli nerede olursa olsun bulduğu anda almalı, bu iyi ve güzelden cemiyeti istifade ettirmekte tereddüt etmemelidir.

Masonlar, materiyalistlerin bulduğu iyi ve güzeli ihmâl etmediği kadar "Cineique = Kelbiyun" dediğimiz felsefi ekolün de iyi ve güzelinden istifadeyi ihmâl etmez. Masonluk iktitafi bir toplayıcılıkla iyi ve güzelleri toplar. Kendine de inhisar ettirmez, geniş ve müsamahalı bir olgunlukla topladıklarını cemiyete, insan topluluklarının hizmetine arzeder.

Masonluk bir materiyalistin fenninden, pozitivistin ilminden, rasyonalistin kanun ve düsturlarından, panteistin sanihatından, mutasavvıfın aşkından, hepsinden istifadeyi bilecek olgunluğa erişmeli ve hepsini "Sevgi" mefhumu içinde eriterek birleştirmeli ,mezcetmeli ve elde ettiği "Sevgi" mahsulini insan topluluğuna yaymalıdır. Mason her şeyi her şeye rağmen sevebilecek karaktere nail olmalıdır, sevgi ile dünyada ve kâinatta mevcut bütün müşküllerin hal edileceğine inanan Masonluk müntesiplerine böyle derin bir sevgi telkini ile uğraşır. Masonlukta "Sevgi" hududu olamayan "Lâyetenahi" bir sevgidir.

İLMÎ TAHLİLLERDE DOĞRU VE YANLIŞ TEFSİRLERİN FİKİR TERBİYESİ ÜZERİNDEKİ TESİRLERİ

★ Cemal KIPÇAK ★

III — Kâhinlik, sihir, keramet, efsun gibi inanış konuları karşısında, fizik, sibernetik, ihtimal hesapları, tesadüf kanunları ve psykanaliz.

İnsanlık, fikir hayatını idrak ettiği andan itibaren anlamak imkânını bulamadığı konulara daima hayretle bakmış ve bu konularda, geçmiş ve geleceğin gizli düsturlarının saklı olup olmadığını aramak istemiştir.

Din telkinleri, maddi alemin daima manevi bir sistemin programlandırdığı bir nizama uyduğunu izah etmeye çalışmıştır. Alem nizamı, nasıl şaşmaz bir sistem içinde matematik düsturlarla hesaplanıyorsa, bu hesabın dışında kalmış gibi görünen hareketlerin de bu hallerinin zahirî olması ve aslında evvelden tayin edilmiş bir programın safha safha tecelli etmesinden başka bir hadisenin vukua gelmesine imkân olamıyacağı kanaati de fikirlerde canlanmıştır. Bu kanaat, mistik inanışlarda (alın yazısı) olarak ifade edilmektedir.

Bu inanışa göre, kudret eli herkese bir şans, bir tali, tahsis etmiş, ve hareketlerini bu bahta göre nizamlayarak alnına yazmıştır. Bu yazı, bazı kanaatlere göre vücudün hatlarında, alındaki, yüzdeki ve bilhassa ellerdeki çizgilerde okunabilir haldedir.

Bazı kanaatlere göre de vücudün dışında, etrafta bulunan eşyada, gökte yıldızlarda, bazılarına göre de tamamen yoktukta (gayıpta) dır.

Mistik inanışlar, bu gaybın varlığı üzerinde bilhassa durmakla beraber mahiyetinin aranmasından hoşlanmazlar. Bu iş, yalnız yaratıcının, Allahın işi olarak kabul edi-

lir. Fakat, bazı formüllerle insanların bu gaybı keşfetmeleri mümkün sayılmaktadır. Bu imkânın da iki safhalı olduğu iddia edilmektedir. Bu safhaların biri rahmani safha, diğeri de şeytani safhadır.

Bu suretle, iki safhada beliren inanış sistemi tatbikatta keramet, kehanet, sihir, efsun, büyücülük, manyatizma, ispritizma gibi türlü şekillerde görülmektedir. Bunların, dinlerle büyük alakası vardır. Dinler, inanış tatbikatı içinde iyilik getirir gibi görünen kısımları makbul sayarlar, diğerlerine ise her şekilde mani olmaya çalışırlar.

Bu suretle insanlar üzerinde, bilhassa şuur altı bir duygu halinde tesirini gösteren mefhumun mahiyetini araştırmanın faydalı olacağına şüphe yoktur.

Bu mefhum nedir ?

Fransızca toplu ifadesi (magie) dir. Bu kelime, lâtince (Magia) ve yunanca (Magos) kelimelerinden gelmektedir. Lugatça manası, tefe'ül yolu ile tabiat kanunlarına aykırı hadiseler meydana getirmek san'atıdır. Bu san'atın (Magie noire) ismi verilen kısmı ise, bilhassa bazı ruh ve şeytanların işe karıştırılması suretiyle yapıldığı iddia edilen keşiflerdir.

Bu san'atı tatbik edenlere evvelce ateşte yanma cezası verilirdi.

Kâhinlik, tabii hadiselerin ruhuna nüfuz etmek iddiasındadır. Bu hususun, tabiat üstü tazyiklerle meydana geldiği savunulmaktadır. İnsanların normal görüş ve anlayışlarına göre aykırılık gösteren bazı hadiseler, meselâ, bugün pek basit sayılan bazı tıbbi neticeler bile fikir seviyesinin kapsamına göre bazan bu fasılda gösterilebilir. Bu günün fenni terekkiyatı aynı seviyyedeki dimağlara tabiat üstü kuvvetlerin eseri gibi görünen şeyler olabilirler.

Dinler, basit telekkiler içinde bu gibi tefsirler için en

müsait zemini teşkil etmektedirler. Hemen hemen her din, tabiat üstü kuvvetleri, müsbet ve menfi istikamette hâdiselere tesir eden konular olarak kabul etmiş ve bu tesirlerin müsbet olanını bilhassa din lehine istismara çalışırken, menfi olanını da türlü tedbirlere baş vurarak önlemek çareleri üzerinde durmuştur.

Bu gayretler, majik ritlerin doğmasına sebep olmuştur. Bunlardan müsbet olanlara sempatik ritler, veya inisyasyon ritleri, diğerlerine de sarî ritler denilmektedir. Birinci şekilde olanların tatbikatında müşterek sistem su serpme usulüdür, diğerlerinde ise manyatizma gibi, bir şahsın üzerine başka bir şahsın tesirle nufuz kazanması esastır. Bu nüfuz, bazan şahsa ait eşya ile de te'sis edilebilmektedir. (saç kılı, tırnak, elbise vesaire gibi)

Bu ritlerin tatbik sahası olarak ekseriyetle mezarlık gibi insan ruhuna ürperti verici mahaller seçilir.

(Medyum) denen kimseler de bu inanışa kalben ve fikren kendilerini mahkum eden zaif karakterli ruh hastalarından başka bir şey değildirler.

Bu ritlerin tatbiki için lüzumlu olan malzeme de, hafif zehirler, vücud artıkları, kemikler, salya, idrar, kazurat, kan, leş, ve tenasüli münasebetlerden hasıl olan ifrazatın her türlüsüdür.

Tatbikatta bazı sözlerin de türlü manalar taşıdığı iddia edilmekte ise de bu sözler bir takım saçma kelimelerin yanyana gelmesi ve mırıltı halinde tekrarlanmasından ibarettir.

(Magi) nin bir san'at olarak kabul edildiği devirler olmuştur. İbranilerde ve sair eski milletlerde bu san'at bazı ruhaniler veya bu san'atı meslek edinmiş kimseler tarafından tatbik edilirdi. İsraililer zamanı da kâhinlerin parlak devirlerindendi...

Bu san'atın tatbikatıdan biribirine benzeyen sebeple-

rin, yine biribirine benzer tesirler meydana getirdiği ve herhangi bir konu üzerine tesir eden sebeplerin de neticede genel bir mahiyet kazanması gibi ihtimali hesap düsturlarının dikkate alındığı tahmin edilmektedir.

Magi'nin eski devirlerde büyük önem kazanmasının bir sebebi de, kırallık müessesesinin sihirli bir doğuş efsanesine dayandığının tasavvur edilmesi, ve doktorluk meslekinin de tamamen sihirle belirdiğine inanılmasıdır.

Eski Romalılar, Gildanilerin kahinlik sırrına sahip olduklarına inanırlardı. Mezopotamyada kâhinler, (Oshipon) veya (Mamashon) adını alırlar ve rahiplerden sayılırlardı. Bunların ilâh (Eridon) un ve ayrıca, Babilin ilâhı (Ea) ve oğlu (Mardouk) un himayesinde olduklarına inanılırdı. İnsanların etrafında, onlara düşman olan gizli kuvvetlerin bulunduğu kabul edilir ve büyücülerin bu kuvvetleri harekete getirerek yaptıkları fenalıkları önlemek için sihrin kuvvetinden faydalanılmaya çalışılır, ayrıca, teshir veya tütsüleme suretiyle bu fenalıkların tesirlerini yok etmek çareleri aranırdı. Maskotlar, türlü merasimli gösteriler ve sair sihir malzemesi bazı otlar, tılsımlar daima kullanılan malzemeden sayılırlardı.

Mısırlılar iki türlü (magi) ye inanırlardı. Bunlardan makbul olanı insanları tehlikelerden, hastalıklardan ve zararlı hayvanların tesirlerinden korumak için kullanılan ve teshir ameliyeleri ile ve muskalarla tertiplenirdi. Ölülere yapılan merasim de bu cümleden sayılırdı. Magi'nin makbu olmayan kısmı ise fenalıklara sebep olan ve gizli şekilde tatbikat bulan büyücülük tatbikatı gibi şeylerdi.

Hintlilerin (Veda) dininde sihir ve efsun en kudsi merasimde tatbik edilirdi. Bu dinde gece ibadeti olan (Mantra) da bazı nebatlar ve ölülere ait bir takım malzeme kullanılmaktadır. Hindistanda ayrıca sevda tılsımları, hastaların şifası için ve daha sair türlü sebepler için büyü yapılması yaygın adetler halindedir. Yoga tatbikatı

da Veda dini ile yakın alakası bulunan bir tatbikat şeklidir.

Eski Roma ve Yunanistanda (Hecate), sihir ilâhı olarak tanınırdı. Bütün tesalyada bu inanış kuvvetle hüküm sürmüştür. Romen imparatorluğu devrinde, imparatorların şiddetle menetmesine rağmen yine kâhinlik ve sihirbazlık hakimdi. İkinci Romen imparatoru (Tibère), sihirbazlıkla suçlandırılan 4000 kişiyi Sardünyaya sürdürmüştür. İkinci yüzyılın sayılı yazarlarından olan (Apulée) bile, kendisine karşı yapılan sihirbazlık isnadını klasik bir müdafaaname ile reddetmeye çalışmıştır.

XII nci yüzyılda Kabalistler, tılsımlar kullanan mistik bir ceryanın doğmasına sebe polmuşlardır. Doğu Avrupada da (Rabbin) lerin kerametine inanılırdı.

İslâmlıkta sihir, kâhinlik ve keramet, islâmlıktan evvel Arabistanda cari olan inanışlarla karışmış haldedir. Bu inanışlarda, Yahudi, İranî, Yunan inanışlarından bir çok kısımlar vardır. İslâmlıkta, cinlere, keramete inanmak dinî kaidelerdendir. Bu dinde sihir ve tılsım, rahmani ve şeytani olmak üzere iki şekilde mutalaa edilir. Muska taşımanın faydalı olduğu ve kem nazara ve hastalıklara karşı, kur'andan sureler okunması tasvib olunur. Bazı harflerin gizli kıymetler taşıdıkları ve bu kıymetlerin tetkiki ile geleceğin keşfinin mümkün olduğu savunulur. (İlmülhuruf) adı verilen bilgi, harflerin, bazı isimlerin ve rakkamların gizli manalar taşıdığını ve yaradılıştaki esrarı ifade ettiklerini belirtmektedir. Bu hususta İmam Cafer Sadıkın kitabı meşhurdur.

İslâm telekkisinde kerametle belirdiği savunulan rahmani safha, esas inkişafını tasavvufta göstermiştir. Tasavvuf, kendi tabiri içinde (Bütün cihanı derinden derine düşünerek onu yaratanla karşılaşmak ve bu karşılaşmayı da beşer nefsaniyetini öldürmek suretiyle Allahın zâtinde en yüksek hakikatle birleşmek ve bu sayede hak ile hak olmaktır.). Mutasavvıfların beyanına göre bu netice-

ye ulaşmanın bir anda mümkün olamadığı ve bu yola gidenlerin kademe kademe bir takım tekâmül safhaları geçirdiği belirtilmektedir. Bu safhaların birinci kademesi (hususi tabiri ile (keşfiyat) dır. Bu hususta bir çok mutasavvıflar türlü izahlar yapmışlardır. Buna bir örnek olarak Muhiddini Arabinin (Tohfetüssefer) isimli kitabının tercümesinden keşfiyata ait olan kısmı aşağıya kaydediyorum :

(Keşfin manası, bir şeyin hicap ve perde altından çıkmasıdır. Yani, zaten âşikare olmıyan bir şeyin âşikar olmasıdır. Burada hicaptan murat, dünya ve ahiretin hullesi, yani libasıdır.

Keşif beş kısım üzerinedir. 1 — Aklî keşif, 2 — Kalbî keşif, 3 — Ruhî keşif, 4 — Sırrî keşif ve 5 — Hafî keşif...

Aklî keşif, salik olan kimse riyazat ve mücahedat ile meşgul oldukta ma'kulatın manalarının kendisine inkişafı ve mümkün olan esrarın kendisine açık olmasıdır.

Kalbî keşif, çeşitli nurların salike münkeşif olmasıdır.

Ruhî keşif, Cennet ve cehennem ve meariç ve meleklerin münkeşif olmasıdır. Keşfin bu safhasında, bütün nefsani kederlerden temizlenilerek saf bir hale gelinir ve nihayetsiz âlemler zahir olup hicabı zaman ve mekân mürtefi' ve ahbarı maziyye ve ahvali müstakbeleye ıttıla' hasıl olduğu gibi, keramet dahi zahir olur. Bütün gizlilikler malum olur. Ve ateşten ve sudan geçiş ve tayyi mekân gibi zuhurat meydana gelir.

Keşfi sırrî de esrarı mahlukat ve mevcudatın yaradılışlarındaki hikmet münkeşif olur.

Keşfi hafî ise, cenabı hakkın sıfatı celâl veya sıfatı cemal ile inkişafından ibarettir.

Bahsedilen bu inkişafların şekil ve mahiyetleri hakkında herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Ateşten ve sudan geçiş hikayeleri rivayet olarak anlatılmakta ise de

bu hadiseleri fiilen gören kimseye rastlanıldığı duyulmamıştır. Mevcudatın yaradılışındaki hikmetin ne şekilde zahir olduğu da belli değildir... İlâhi zuhurat ise hususi bir tarifle yapıldığı takdirde kıstasının ne olabileceği düşünmeye değer bir problem halinde yine esrarla kaplı bir halde kalmaya mahkum olacaktır.

Tasavvufun şeytani inkişaf olarak beyan ettiği safha, bu hususta daha aydınlatıcı bir izah taşımaktadır. Bu izaha göre, mezkûr safha, bir talim mahiyetinde cebri tatbikatla muhayyeleyi zorlamak veya bazan istidlâl yolu ile bazan da, kâinatta intizamla tekerrür eden hadiselerin meydana getirdiği tesadüfleri kullanmak suretiyle vaki olmaktadır.

Avrupada kristiyanlık ve klisenin sihirbazlıkla büyük mücadeleler yapmış olmasına rağmen bu inanışlar türlü şekil ve sistemde yine halk arasında yayılmıştır. Rönesans devrinde bile İtalyada bu inanışlar kuvvetle cari idi. XVIII inci yüzyıldan sonra rasyonalizmin kuvvetlendiği ve hurafata inanmanın azaldığı göze çarpmakla beraber, yine eskiden kalma âdetlere uyularak Maskotlar, muskalar, falcılık gibi tatbikatın hala devam ettiği görülmektedir.

Bundan elli sene kadar evvel Fransada bu işe ilmî bir mahiyet bile verilmek istenmiş ve fen akademisi hususi bir hey'et teşkil ederek mes'eleyi derinleştirmek lüzumunu duymuştur. O zamanın meşhur doktorlarından (Krenon) bu mes'eleye dair bir de broşür neşretmiştir. Bu broşürde, bilhassa sihirbaz çubuğu ismi verilen ve maden ve su aramalarında olduğu gibi, katil ve canilerin aranılmasında da kullanıldığı söylenilen alet üzerinde durulmuştur.

Dr. Krenonun izahlarına göre, 1692 senesinde Liyon şehrinde vukua gelen bir cinayetin bir türlü bulunamıyan katilleri, bu çubuğu kullanmasını bilen (Jan Aymar) isimindeki zatın himmetiyle yakalanmışlardır.

1626 senesinde madenler müfettişi olan Baron Beausoleil, meşhur kardinal Richelieu tarafından davet edilerek Fransaya gelmiş ve sihirbaz çubuğu kullanmak suretiyle tam üç sene Fransanın çeşitli eyaletlerinde dolaşarak 150 sayıda maden yataklarını keşfetmiş ve sonradan da sihirbazlıkla ittiham edilerek Bastil zindanına hapsedilmiştir.

Dr. Krenonun eserinde bu hususta daha bir çok örnekler gösterildiği gibi çubuğun şekli ve nasıl kullanıldığı hakkında da izahlar bulunmaktadır. Ancak, bütün bu izahlardan sonra, Fransız fen akademisinin fizik öğretmeni (Dasuval), jeolog (Deville), fizyoloji öğretmeni (Dasterden) mürekkep bir heyete mes'eleyi tetkik ettirdiği ve mezkur hey'etin bu konuyu ilmi bir konu olarak kabul etmediği de kayıtlıdır.

Kehanet ve keşfiyat konusunun bugün dahi üzerinde durulduğu görülmektedir. Bu hususta pek çok neşriyata rastlanır. Konuya bilhassa ilmi bir durum vermek suretiyle psikolojik tahliller içinde insanda bir altıncı hissin bulunması üzerinde çalışıldığı dikkati çekmektedir.

Bu konu ile uğraşanlar evvela görünmeyen başka bir âlemin varlığını iddia ediyorlar. Bundan sonraki izahlar tamamen ruhî ve hissî bir zemine kaymaktadır.

(İddianın başlama noktası duygunun tahlilidir. Görmek, ellemek, tatmak, işitmek, koklamak duyguları doğuşumuzdan itibaren devamlı olarak karşılaştığımız hadiseler olduğu için bize normal geliyor. Bütün bunlar, hayat denen bir mefhumun varlığı ile tecelli etmektedir. Hayatın bulunduğu her yerde şu üç unsura rastlanır :

1 — Hareket mihveri maddenin öz çekirdeği olan ana prensiplerin tekâsüfü.

2 — Aslî ruhtan kopan rüşeym halindeki ruh parçaları.

3 — Olumluluğu meydana getiren yaratıcı şuurdan fışkıran bir kıvılcım olan fikir ruhu.

Bunların üçü hayatı taşıyan unsurda birleşerek birlik (vahdet) teşkil ederler.

Başlangıçta bünyeye hakim olan maddedir. Ruh ve fikir, onun tesiri altında kaldığı için irade arzulara tabi olur. Fakat, ruh inkişaf etmeye başlayınca mücadele de başlar. Bu mücadelenin hakimi vicdandır. Yavaş yavaş, fikir de harekete geçerek gayede bilgi, digergâmlık ve sevgi ile beliren neticeye doğru bünyeyi sürükler...

Tabiatte hadiseler nasıl meydana geliyorlar?... Bakıyorsunuz, herhangi bir titreşim gösteren bir parçacık, neticede artıklardan topladığı bazı unsurlarla kendilerini tamamlayarak kesif ve ağır bir maden molekülü haline geliveriyor. Bu maden parçaları, insan gücünün kolayca kaldıramıyacağı engeller olarak onun önüne dikiliyor. İşte, tabiat her safhasında böyle, başlangıçta bir takım girift hareketlerin meydana getirdiği titreşimlerden ibaret, ama bu neticeler de asla daimi değil... Her netice, sonradan gelen daha üstün kuvvetlerin tesirinden kurtulamıyor ve gitgide kaçınılmaz bir nizamın icabına uyarak devresini tamamlamaya ve kendisini meydana getiren ilk müessire doğru gitmeye başlıyor. Bu devrede hayat, dayanılmaz bir müessirin tabiidir. Bu müessir de üreme ihtiyacıdır.

Duygu hassası, fiziksel hadiselerin hissedilmesiyle belirir. Bu hassa, sonradan ruhî bir mahiyetde alır. Başlangıçta, titreşim dalgaları içindedir, bu sebeple, rüşeym halindeki hayat unsurunda evvela hakim olan sevki tabii ve bununla birlikte beliren arzu ve isteklerdir.

Bu tesirler, bünyeyi kuvvetle sarar ve varlığındaki zehri akıtmak ihtiyacıyla çırpındırır...

Sevki tabii ile başlayan arzular, yavaş yavaş inkişaf eden duygu şuuru ile karşılaşırlar. Bu şuurla beraber ız-

tıraplar da kendini gösterir. Aynı anda da iştırap sebeplerini araştırmak ve onlardan korunmak ihtiyacı hasıl olur. Bu suretle tekâmül kanunu hükmünü icraya başlar ve bu suretle, fikrî tekâmülün yaratıcısı olan ruh, kendisinde saklı duran esas yaratıcının nefhasıyla meydana gelmiş olmanın şuurunu sezmeye başlar.

Hayvanlık dünyasında üst plana yükselemiyen duygular maddileşir. Bunun için onların yalnız sevki tabii tesiri altında oldukları söylenir. Halbuki, bazı hayvanlarda gıdasını aramak ve onu avlamak usulleri kapalı kalmış bir zekânın açık izleri halinde göze çarpar.

Görülüyorki, yaratıkların temel unsuru arzu ve isteklerdir. Bu duygular hayatla beraber bir defa tesirlerini gösterdilermi artık o bünyenin madde ile olan her temasında mutlaka varlıklarını his ettireceklerdir. Zira, bu temasta nakil unsur onlardır ve bundan dolayıdır ki mutlak idrâk ancak tecerrüdle belirebilir.

Alkol tesiriyle sarhoş olan bir insan eyi ile kötüyü, doğru ile yanlışı tam olarak ayıracak halde değildir. O bu halde iken fikrini gayri şuuri denilen zemine mıhlamış, muvakkat bir kapalılık içine girmiş olur. Servet ihtirasına tutulan bir kimse de benliğini kaplayan edinmek arzusuna mahkum olarak artık hiç bir fikri inkişaf ettiremez. Ancak, yaratığın hangisi olursa olsun, şuur altında gizli duran bir korunma hissi ile arzu ve isteklerin tazyikinden kaçmaya çalışır. Zira bu isteklerin onu saadete götürmiyeceğini hisseder. Fikrî tekâmülü ile mütenasip olarak kendinde uyanan vicdani şuur ona üstün benliğinin tenkitlerini fısıldar ve bünyeye girmek için eşikte bekleyen fikir ruhu ona aklu hikmetin hakiki üçgeninin kapıların ıaçar. Bu üçgen, vücud, ruh ve fikir beraberliğinin filî tezahürüdür.

Bu kapılar açılınca artık fert ilahlaşır. Bundan sonra hareketlerinde müessir olan fiziki hisler değil, ruhî

hislerdir. Ve bu hislere tabi olarak ihtiraslarının ağır zincirini kırar ve aşkla hareketlenen ilim ufkunda bilginin geniş kanatlarıyla yaratıcı fikre ulıaşmak saadetine ermiş olur.)

Bu günün kehânet telekkileri içinde bu hususa inananlar herkesin kâhinlik vasfına sahip olamıyacağını söylüyorlar. Bunun için bazı hususi vasıflar lazımmış. Bu vasıflar, körlük, kanburluk vesaire gibi aza noksanlığı veya sar'a gibi maluliyet, yahut hokkabazlık, vantrilokluk gibi hususi marifetler gösterme kabiliyeti gibi hususiyetler imiş. Bunların dışında, çocuklar gibi ne düşündükleri belli olmayan veya, bazı kadınlar gibi muammalı, esrarlı halleri olan insanlarla kedi veya baykuş gibi sihirli tesirleri bulunduğu savunulan hayvanlar da kehanet elemanları oarak sayılmaktadırlar.

Bir fertte kâhinlik vasfı üç şekilde olgunlaşırmış. Biri, kendi kendine tahayyül hassasını geliştirmekle, ikincisi intikal yolu ile, yani başka birisi tarafından çeşitli tatbikata tabi tutularak, üçüncüsü de eski anane ve âdetlerin sırlarının öğrenilmesi yolu ile...

Kâhin, bu yollardan birisine girince, kendisinde olağan üstü kuvvetlerin bulunduğuna ve bu kuvvetlerle diğer yaratıkların üzerine hakim tesirler gösterebileceğine inanmaktadır. Bu tesir altına giren kimsenin de yer çekiminin çekiş kuvvetinden kurtulduğu ve ruhunun cesedinden ayrıldığı ve varlığının hayvanlaştığı iddia edilmektedir. Bu hayvanlaşma bazan o kadar kuvvetli olurmuş ki, medyum tesirden kurtulduktan sonra da vasfını aldığı hayvandan bazı izler üzerinde kalırmış.

Medyumların vasfı da tabii, evvela sinirlilikle belirtilmektedir. Bu işlerle uğraşan M. Bastidin bir eserinde yazdığına göre, bazı yerde efsuncular, öldürdükleri adamın cesedine vücutlerini bağlıyarak beraberce kendilerini bir çukura gömdürmekte ve o çukurda cesetle kucak ku-

cağa, hatta dudak dudağa aç ve susuz olarak günlerce yatmaktadırlar. Bu hadisenin otosügjestionla sağlandığı kayıtlıdır.

Bu işlerle uğraşanların verdikleri izahlara göre esas efsunlama işleri hususi bir hazırlık ile yapılmaktadır. Bu mes'elede en mükemmel ritüelin Asuri, Babili veya Mısrî olduğu söylenir. Bu ritüellere göre, efsun yapmanın en müsait zamanı gece yarısı ile sabah şafak vakti arasıdır. Efsunun yapılacağı yer de bu iş için hususi olarak hazırlanmış olmalıdır. Buraları, bataklık, harabe, mezarlık gibi yerlerdir. Efsuncu, kendi etrafına ayrıca bir daire çizerek bulunduğu yeri hudutlar. Efsun malzemesi de bazı şartlar altında ve muayyen zamanlarda toplanmış otlardır. Bunların hususi surette pişirilme, kaynatılma veya kurutulma şartları da vardır. Bu otlardan başka, bal, alçı, balmumu, zamk ve saire gibi yapıştırıcı maddeler de kullanılır.

Efsun için hususi aletler de vardır. Bunlar da sihirli çubuklar, maskeler, pusla, tesbihler gibi şeylerdir. Yunan - Lâtin kâhinleri ayrıca bir yığın halkalar, bıçaklar, cetveller, anahtarlar ve aynalar kullanmakta idiler.

Bu suretle tam olarak cihazlanıldıktan sonra yapılan merasim ekseriyetle biribirine benzeyen şekildedir. Ancak, merasimde yanlış bir hareket derhal sihrin bozulmasına sebep olurmuş. Hatta, böyle yanlışların bazan cin ve perilerin hiddetlenmeleri sonunda ters sonuçlar verdiğinden de bahsedilmektedir. Fakat, usuller tam olarak tatbik edildiği taktirde sonucun müsbet olmaması mümkün değilmiş. Sihir mutlaka tesirini gösterirmiş?...

Şark efsunculuğunda, bilhassa Mısır kâhinliğinde sihrin te'sirinin ilahların kararlarını bozdukları şekilde tefsir edilirmiş. Hala bile Avrupada bazı yerlerde papasların kliselerde merasim yapmak suretiyle Allahın iradesi-

ne tesir edildiği kanaati dini bir inanış halinde saklanmaktadır.

Bu cümleden olarak mesela, İngilterenin (Soffolk) eyaletinde bir köylünün bir yerine çivi batarsa, yarasının çabuk geçmesi için çivi güzelce yağlanılmakta ve bu suretle güya yaraya efsun yapılmaktadır. Britanya köylüsü de mahsulü bol almak için yoncayı denizin med zamanında ekmektedir. Sumatrada da pirinç ekenler bu nebatın saplarının uzun olması için saçlarını rüzgarda bir müddet dalgalanmaya bırakırlarmış... Hastaların iyi olmsı için hemen hemen her memlekette türllü şifalı sıvıların içirildiği, bilhassa bazı ayazma sularına bu bakımdan türlü vasıflar verildiği ve okuma ve üfürme yolu ile dileklerin yerine getirilmesine çalışıldığı herkesin bidiği konulardandır.

Bu suretle, türlü hurafeye inanan cahil halkı bir tarafa bırakalım, münevver sayılan kimseler arasında bile kahve ve iskambil falına ve sair fallara inananlar, türlü büyüler ve efsunlarla hadiselere istikamet verdirmeye çalışanlar, bazı şahısların kerametine inananlar hala pek çoktur.

Bu suretle, türlü safhalarıyla belirtmeye çalıştığımız, sihir, keramet, kehânet gibi isimlerle adlandırılan mefhumun ne olduğunu kolayca kestirmek mümkün olmamaktadır. Bu esrarlı tatbikatın bir ihtiyaçtan doğduğunu söylemek mümkündür. Tabiatin hiç bir duyguyu fuzuli olarak meydana getirmediği misalleriyle sabit olduğuna göre acaba meşgul olduğumuz bu mefhum, astronominin astrolojiye, kimyanın alşimiye kayması gibi ilmî bir tesisin çarpık bir tezahürümüdür ?.

Mes'eleyi, olumluluğu içinde incelersek özet olarak şu hususlarla karşılaşırız :

1 — Geçmiş ve gelecek hakkında bilgi verilmesi...

2 — İnsanların ve eşyanın varlıkları üzerine hakimiyet tesisi...

Psikolojik tahliller bu iki duygunun insanların şuuru altında kuvvetli bir ihtiyaç halinde saklı durduğunu göstermektedir. Geçmişi bilmek arzusu, tarihî bilgi edinmek isteğinden başka, hatta daha ziyade, alakalanılan bir kimsenin düşüncesine nufuz edebilmek merakından ileri gelir. Geleceği bilmek arzusu da o bilgiye dayanarak hudutlu bir hakimiyet hırsını tatmin etmek emelinden doğmaktadır.

Sebepleri ne olursa olsun, bu arzuların izah etmeye çalıştığımız formüllerle tatmin edilmiş olacağını kabul etmeye elbetteki imkân olamaz. Geçmişin ve geleceğin vukuatının tabiat üstü bir âlemin kitabında yazılı olduğunu kabu letmek için hayalden başka bir dayanak bulmaya imkân yoktur. Yapılan tahlillerin hepsi meydandadır, ve hepsinin temeli de muhakemenin tahayyül kabiliyetinin zorlanmasıdır. Bu zorlanma, fikir üzerine tazyik yapa yapa neticede fikrin muvazenesini sarsmakta ve hayalle hakikatin biribirine karışmasına sebep olmaktadır. Eğer bu karşıllıktan alınan netice müsbet olursa bu kehânet olarak tefsir edilmekte, netice menfi çıkarsa büyünün bozulduğu veya keşfin şeytani olduğu ileri sürülmektedir. Dünyada bütün hadiseler ya müsbet veya menfi iki istikametten biri şeklinde neticeleneceğine göre bir üçüncü şeklin bulunması tabiatiyle bahis konusu olamamaktadır.

Ferdin hayal zafiyetine kapılması şüphe yok ki evvela kendi kendini inandırmasıyla başlayacaktır. Bu sebeple, inanmış bir kimsenin ifadelerindeki ciddiyetin zaif veya basit ruhlar üzerinde esaslı tesirler göstereceğine şüphe yoktur.

Bir olayı ele aldığımız zaman, onun sebeplerini de araştırmak ve neticede bu olayın gayesini de incelemek gerekir. Hakikati ancak bu suretle anlamak mümkün olur.

Konumuzda, geçmişin veya geleceğin bilinmesinin bu kadar önemle üzerinde durulmasına rağmen bu önemin sebep ve gayesini, tatmin edici bir izaha bağlamak mümkün olamıyor. Netice, böyle bir hususiyete erişen kimsenin insanlar üstü bir vasfa sahip olduğunun belirtilmesine hizmet olsa gerek... Bu vasfın, çok kuvvetli şekilde şahsa maledilmesi için tabiatin fizik kanunlarına da müdahale edilmek isteniyor. Fert, yer çekiminden ve zaman kaydından uzaklaşıyor... Bu izahlar yalnız hikaye halinde anlatılmaktan ileri geçememektedir. İlim ve fen, şüphe yok ki yeni terekki hamleleriyle geçmişin (magi) olarak hayret ve dehşetle mutalaa ettiği bir çok hadiseleri bu günün tatbikatı arasına sokmuştur.. Bu hamlelerin zamanımızda imkansız sayılacak başka hadiseleri de mümkün hale getirebileceğine inanmamak mümkün değildir ama, bu imkân ilâhî veya şeytanî bir ilham gibi izahsız ve dayanıksız ve yahut da insanların zaaflarını işleterek kendi kendine vaki olmuyor. Tabiatin değişmez kanunları içinde dört buudun mütekabil ölçü sistemlerinin çeşitli tesirleri ve herşeyi aslına götüren enerjinin gizli tezahürlerini açığa çıkmasıyla etraflı sebeplere dayanarak izahlarını buluyor. İzahlarını bulunca da problemin sihirli hüviyeti gayboluyor... Dünyadan uzaklaşan astronotlar sihrin hayalî cazibesine kapılmadan yer çekiminden kurtuluyorlar. Geçmişin vuku atını beşer zekâsının ilmî tahlilleri içinde ve kehânet formülleri arasında kudsileştirmeden keşfetmek ve geleceğin problemlerini de ihtimal hesaplarının formülleri ve tesadüf kanunlarının izahları içinde tahmin etmek mümkün oluyor. Yirminci yüzyılın geliştirdiği türlü sistemler arasında meselâ (cybernétique) kehânetin bir nevi ilmi ve müsbet istikamette inkişaf eden safhası sayılabilir.

Bu sistem, bilindiği gibi atom izotoplarının hususiyetlerinin anlaşılmasından doğmuştur. Bilhassa, fizikçilerin karbon 14 izotopu üzerinde yaptıkları tecrübeler çok enteresandır. Bilindiği gibi, odun yandığı zaman çıkan

gazlar arasında bir miktarda karbon gazı bulunmaktadır. Bu gaz, kimyevi vasıfları itibariyle taş kömüründe veya kireç taşında bulunan karbon gazından tamamen farksız olduğu halde atomik şekillenmesi itibariyle farklı bulunmaktadır. Taş kömürü veya kireç taşından çıkan karbon gazleri, atom dedektörüne tutuldukları zaman hiç bir tesir göstermedikleri halde, odundan gelen karbon gazleri, radyoaktif maddelerde duyulan çıtırtıları vermektedirler. Bunun sebebi, odundan çıkan karbon gazları arasında bir miktar karbon 14 denilen radyoaktif izotopun bulunmasıdır. Odunda saklı duran bu radyoaktivite etrafa herhangi bir radyoaktif tesir yapmaz. Karbon 14 ün odundaki oranı diğer karbona nazaran milyarda 0,0003 kadardır ama, bu kadar küçük oranda bulunuşu dahi bilgi verme bakımından yeter kıymettedir.

Odunun radyoaktif bakımdan bilgi vermesi, bu hassa dolayısıyla kendi kendini ifna etmesinden ileri gelir. Bu ifna keyfiyeti, radyoaktif cisimlerde cismin kendinden bir kudret harcaması suretiyle vukua geliyor. Bu harcamanın ölçüsü, kudretin yarısının kaybolması için geçen zaman fasılasıdır. Bu ölçü, her cisim için ayrıdır. Buna (period) denilmektedir. Meselâ, radyom için period, 1590 senedir. Yani, bundan 1590 sene evvel bir kenara 100 miligram radyum konulmuş olsaydı bizim zamanımızda bu radyum parçasını 50 miligram olarak bulacaktır, geriye kalan kısmı kurşun haline gelmiş olacaktı. Bu radyum parçasına bir geyger aleti ile yaklaşacak olursak şualama şiddetinin 1590 sene evveline göre yarı yarıya düşmüş olduğunu anlayacaktık.

Bu suretle basit bir geyger ölçüsü bazı numunelerin kaç senelik teşekkül hayatı olduğunu göstermeye kâfi gelmektedir. Yeterki o malzemenin periodunu evvelden tesbit etmiş olalım.

Period, bazı maddeler için saniyenin bir kesri kadar kısa bazıları için ise milyarlarca sene uzunluğundadır.

Karbon 14 ün periodu 5568 sene ile 5700 sene arasındadır.

Şimdi, mesela genç bir dal parçasının radyoaktivitesini ölçtükten sonra aynı ağırlıktl yaşlı bir ağaç parçasının da radyoaktivitesini ölçer ve bunları biri biriyle mukayese ederek aradaki nisbeti tesis edersek yaşlı ağacın yaşını tesbit etmemiz mümkün olmaktadır. İşte, bu hesaplara dayanılarak ele geçirilen her tarihî malzemedeki karbon 14 ün radyoaktivitesini ölçmek suretiyle o malzemenin yaşının tayini mümkün olmaktadır.

Karbon 14 ün ağaçlara nasıl girdiğinin tetkiki de ayrı bir mes'eledir. Bunun yalnız kozmik şualardan geldiğini söylemekle yetinelim...

Bu suretle, Mısırda bulunan eski tabutlardan, mezarlarda bulunan türlü ahşap malzemeden numuneler alınmak suretiyle mezarların yaşları, oradan da çeşitli medeniyetlerin mukayeselerinin yapılması imkânı hasıl olmuş ve bu imkân da hemen hemen geçmişi gözle görülmüş gibi tetkik ve tahmin etmeyi mümkün kılmıştır.

Bu suretle Mısırda Firavunlar zamanının 4500 senelik bir geçmişe ait olduğu ve ele geçen bir çarık parçasının tahlilinden de insanların Amerika kıt'asında 9000 sene evvel bulunduklarını ve Avustralyaya da miladdan 6500 sene evvel geçmiş olduklarını öğrenmiş oluyoruz.

Dünyanın kendi yaşına gelince... Amerikada karbon 14 le yapılan etüdlerle 19000 senelik bir geçmişi olan ahşap parçalar üzerinde çalışmaların yapıldığı anlaşılmaktadır. Eski dünyaya gelince, burada insanlara ait izlerin 10 bin sene evveline kadar uzandığı anlaşılıyor. Fransada (Lascaux) adını taşıyan mağarada dünyanın en eski resimleri bulunmuştur. Bu resimler, türlü hayvan şekilleri göstermektedir. Arkeologların yaptıkları tahminlere göre, bu resimlerin 25000 sene evveline ait olmaları ge-

rekiyordu. Karbon 14 etüdleri bu müddetin 15500 seneden fazla olmadığını göstermiştir.

Bu tarih, insanın san'at tarihinin başlama devresini göstermektedir.

(Garenne) cıvarında bulunan (St. Marsel) mağarasında bir göçük altında kalarak şeklini muhafaza eden eski bir konak yeri bulunmuştur. Burada, kemikten yapılmış türlü aletler ele geçmiştir. Bu aletler, insanların zeka ve san'at kabiliyetleri hakkında çok esaslı fikirler vermektedir. Burada yapılan karbon 14 tecrübeleri 13000 senelik bir tarih göstermektedir. Dünyada ilk insanın bulunuş tarihine gelince... Güney Afrikada bulunan bir insan kafası üzerinde yapılan tecrübeler bu kafanın 41000 sene evvel yaşadığını tesbit etmiştir.

Diğer taraftan karbon 14 dışında çok uzun periodu olan radyoaktif maddelerin kontrolu ile arz küresinin durumunu tayin etmek ve türlü geolojik devirlerin yaşlarını tayin ederek ona göre esaslı tasnifler de yapmak mümkün ollmuştur.

Bu cümleden olarak, uranyum, içine girdiği taşlarda iki izotop göstererek bulunmaktadır. Bunlardan birine uranyum 235, diğerine uranyum 238 denilmektedir.

Üranyum 238 in periodu 4 milyar 400 Milyon sene olarak bulunmuştur.

Üranyumlu bir taşın yaşını tayin için, üranyumun neşrettiği atomik şu'alarla tecezziye uğrayan bakiyyeleri hususi usullerle ölçerek bu artıklara göre taştaki ilk üranyum hamulesinin miktarı tayin edilir. Bu artıklar kurşunla helyom'dur. Bunlardan yalnız birinin tesbiti neticeyi almaya kâfi gelir... Diğerinin tesbiti de kontrolü sağlar.

Üranyumdan başka, thorium, rubidium, potasyum, neodyme ve samarium gibi iki veya daha fazla izotoplar

gösteren madenler de türlü usullerle aynı şekilde bulundukları bünyenin yaşlarının tayinini sağlamaktadırlar.

Taşların yaşları bu suretle milyarlarca sene evvelinin tarihini tesbite imkân vermekte, karbon 14 de 40000 senelik bir geçmişin izlerini aydınlatmaktadır. Bunların arasında kalan milyonlarca seneleri de başka maddelerin özellikleri ile tayin ve tesbit etmek imkânları sağlanmıştır. Bu cümleden olarak klor 36 yı sayabiliriz. Şematik olarak tabiatten elde edilen klor gazı türlü klor izotoplarından mürekkeptir. Bu izootoplardan biri de radyoaktif vasıfta olan klor 36 dır. Bu gazın teşekkül sebebi de üstün bir ihtimalle kozmik şualardır. Bu radyoaktif gazın periodu 1 Milyon senedir. Bu sebeple 50000 sene ile 4 milyon sene arasındaki vukuatı tarihlendirmeyi mümkün kılmaktadır.

Bu suretle, çeşitli radyoaktif elemanların yardımlarıyla dünyanın kuruluşundan başlayarak bütün tarih öncesi olayların zamanlarını ve sıralanma şekillerini aydınlığa kavuşturmak mümkün olmakta ve bu bilgilerin de biribirini tamamlamaları suretiyle olayları çok yakından izlemek imkânı elde edilmektedir. Hatta sonuçlar yalnız küremizin tarihini belirtmekten de ibaret kalmamakta, dünyamıza düşen meteoritler üzerinde yapılan etüdlerle onların da kuruluş zamanlarını tesbit etmek ve çevrelerindeki tesirlerle mukayesesi ve bu tesirlere sebep olan olayların durumları hakkında bilgi edinmek imkânlarını vermektedir.

Bu etüdlerden anlıyoruz ki, bugün ilim adamlarının fezadaki varlıkların başlaması hakkında yaptıkları tahmin, 3 Milyar seneyi aşmamaktadır. Fezada, yıldızlar, etraflarına yaydıkları enerjiyi bir sürü nükleer istihaleler sonunda temin etmekte ve bu istihalelerin sonucu da hidrojenin helyom gazı haline gelmesiyle nihayetlenmektedir. Bir yıldız, ilk defa doğuşunda bir hidrojen tekâsüfünden başka bir şey değildir. Bu hidrojen kümesi, za-

manla helyom haline geldiğine göre, bünyesindeki hidrojen miktarı tedricen azalmaktadır. İşte, fizikçiler, muayyen bir enerji hamulesi elde etmek için sarfı lazım gelen hidrojen miktarını hesaplayarak nihayetsiz fezada hiç bir tarafta kuruluşu 5 milyar seneden evvelki zamana ait olabilecek bir yıldızın bulunmasının mümkün olamıyacağı sonucuna varıyorlar.

Şimdi ilimle yapılan keşiflerin başka bir ajanından bahsedelim :

Bu ajan Trityum'dur. Karbon 14, nasıl radyoaktif hassasıyla odunun yaşını söyletiyoorsa, trityum da suyun yaşını söyletmektedir.

Suyun terkibi, bilindiği gibi iki kısım hidrojen bir kısım oksijendir. Ancak, bu terkipte hidrojenin üç izotopu bulunmaktadır ki bunlar, normal hidrojen, deuterium, ve trityum'dur. Bunlardan deuteriumun özelliği, atom çekirdeğinin normal hidrojene nazaran iki defa daha ağır oluşudur. Bu sebepten bu nevi hidrojenle oksijenin birleşmesinden hasıl olan suya (ağır su) adı verilmektedir. Tabiatteki suların içinde ortalama 1/6000 oranında bu ağır su bulunmaktadır.

Trityum ise, bundan daha ağırdır ve hidrojen bombasının esas unsurudur. Bu izotopun suda bulunan miktarı gayet azdır. Hususiyeti, radyoaktif hassasının bulunmasıdır. Bu izotop, atmosferin yukarı kısımlarında kozmik şualardan doğmakta ve aynen tabii hidrojende olduğu gibi havanın oksijeni ile birleşerek hasıl olan suyun içinde ağır bir su molekülü halinde havanın rutubetine katılmakta, sonra da yağmurla beraber yeryüzüne inmektedir. Şu halde, herhangi bir suyun radyoaktivitesini ölçmek suretiyle bu suyun yüksek atmosferde teşekkül ettiği zamanı tesbit etmenin mümkün olacağı kendiliğinden anlaşılır. Trityum periodu 12 sene ve 1 aydır. Bu izotopu keşfeden fizik âlimi (Libbiy) bu period devresine göre

kontrol sistemi ancak 50 senelik teşekkül ömrü olan sular için mümkün olabilmektedir.

Suyun bu suretle radyoaktif hususiyete sahip olması bir çok keşiflerin yapılmasını mümkün kılmıştır. Meselâ, bir molekül suyun havada teşekkül ettikten sonra yağmur veya kar halinde yeryüzüne inmesinin ortalama 20 günlük bir zaman zarfında olduğu ve yer altı sularından hangilerinin ne gibi bir dolaşım sür'atine sahip olduğu, volkanlardan su buharı halinde çıkan suların yaşlarının tayini, şarapların eskilik derecelerinin tayini, çeşitli madenler veya organik maddeler içinde kalan hygroskopik suların yardımı ile bunların yaşlarının tayini, Oseanografi ilmi içinde denizlerin çeşitli derinlik akımlarını bu cümleden tatbikat olarak sayabiliriz. Hele denizlerin dibinde teşekkül eden ve her çeşit malzemeden bir parça taşıyan tortulların radyoaktif durumları da hesaba katılacak olursa geçmişin bir kitap gibi okunmasının ne kadar ileri götürülmüş olduğu açıkça anlaşılmış olur.

Bugün artık bir çok cisimlerin türlü izotoplarının bulunduğu kesin olarak anlaşılmıştır. Bu izotoplardan bilhassa radyoaktif olanlar veya teşekkül sistemi itibariyle türlü tesirler gösterenler vardır. Bunlar sayesinde mesela, oksijen izotopları vasıtasıyla hava değişimlerini ve türlü bitkilerin özelliklerini öğrenmek mümkün oluyor. Hulasa bu ilmin gittikçe derinleşmesi artık geçmişin bütün olaylarına nufuz etmek imkânını sağlamakta ve insanlığa pek yakın bir gelecekte türlü grafik sistemleriyle geçmişin hikâyellerini kolaylıkla teferruatına kadar okumak yolunu açmaktadır.

Bu ilmin başka bir safhası da (Dendrokronoloji) adı verilen etüdle belirmektedir. Bu etüd, ağaçlarda her sene teşekkül eden halkaların sayımından ve bu halkaların biribiriyle olan münasebetlerinin tayini suretiyle geçmiş zamanın iklim şartları hakkında bilgiler sağlamayı mümkün kılmaktadır.

Bilindiği gibi, ağaçların gövdesi her sene yeni bir halka yapar. Bu halkaların kalınlığı o senenin iklimine göre değişir. Çok sıcak ve yağmurlu bir iklimde ağacın nemalanması, soğuk ve yağmursuz iklime nazaran çok fazla olur. Bu suretle, çeşitli yaştaki ağaçlarda halka genişlikleri karşılaştırılmak suretiyle çok eski zamanlara kadar uzanmak ve beirli yerlerde iklim şartlarını hesaplamak mümkündür. Bu hesap bir kere belirdikten sonra da herhangi bir devrede ele geçen ağaçtan bir maddenin halkalarını tetkik etmek suretiyle o ağacın yaşını kestirmek ve bu suretle de ağacın kullanıldığı zamanı bilmek ve diğer eşyalarla mukayeseler yaparak zamanın hadiseleri hakkında bilgiler edinmek mümkün olmaktadır. Bu mukayeseler, elektronik hesap makineleriyle yapılır. Hesaplar çok verimli neticeler göstermektedir. Bunlarla, geçmişte insanların dünya üzerindeki çalışmaları hakkında çok esaslı bilgiler sağlanmıştır.

Bu konu ilk defa 1901 senesinde Amerikan bilgini (Duglass) tarafından ele alınmıştır. Bu alim, Amerikanın keşfinden evvel Amerika vahşileri tarafından kurulmuş olan eski kasabalarda bulunan kazıkları tetkik ederek Amerika tarihine kıymetli bilgiler kazandırmıştır. Bu cümleden olarak, (Colorado) nehri cıvarında bulunan ve (Oraibi) ismi verilen eski kasabanın, kuruluş tarihi olarak İsanın doğumundan önce 1475 senesine uyduğu tesbit edilmiştir.

Dandrokronoloji Avrupada uzun zaman ele alınmamıştır. Yalnız, İsveçte ve orta Avrupada bazı küçük tatbikat görülmektedir. (Tüngsted Trask) gölünde tarih öncesi zamanlardan kalma bir kalenin temel kazıkları kontrol edilmiş ve bu kontrol, Kaliforniyadaki etüdlerle mukayese edilerek dünyanın değişik yerlerinde çeşitli devirlerdeki iklim şartlarını incelemek mümkün olmuştur.

Kontrol edilen kale kazıklarının yaşları, tarihte Ro-

menlerin Cermen erazisine akın ettikleri devirlere uymaktadır.

Ayrıca, (Vikings) devri hakkında da çok kıymetli bilgilerin sağlanması mümkün olmuştur.

Dendrokronoloji vasıtasıyla arz ikliminin değişik devirlerdeki durumunun kontrolu da çok enteresan neticeler vermiştir Ağaç halkalarının çok kurak mevsimlerde pek ince olduğu görülmüş ve bu suretle arz üzerinde büyük açlık ve fakirlik devirlerinin sebepleriyle tahlil edilmesi mümkün olmuştur.

Ayrıca, ağaç halkalarında her onbir senede bir çok ince halkalanmaların intizamla tekerrür ettiği dikkati çekmiştir. Bunun sebebinin güneşteki lekeler olduğu, bu lekelerin de 11 senede bir dünyaya karşı geldiği tesbit edilmiştir.

Bütün bu sonuçlar, geçmişte ancak kâhinler ve remilciler tarafından bilineceği savunulan konulardır. Bunların yanında, kriminoloji ilminin türlü formüller içinde insan azalarını, artıklarını ve sair eşyayı incelemek suretiyle olaylara girmek, türlü kimyevi ve fizikî tesirlerle insanları söyletmek imkânlarının hergün biraz daha inkişâf eden ilim konuları haline geldiklerini görmekteyiz.

Bu durum karşısında, geçmişin karanlık bir esrar mahzeni olma telekkisi kendiliğinden iflas etmekte ve bu netice de insanları, bir takım hayalî kuvvetlerin tesirlerini vehmetmekten kurtarmaktadır.

Hakikatin ancak fikrin müsbet yoldaki hamleleri içinde yapılacak araştırmalarla belireceği, yukarıdaki izahlarımızla bir kere daha kendini göstermiş bulunuyor. Artık geçmiş, kâhinlerin, falcıların tesadüfleri istismar eden zekâ oyunları olmaktan çıkmış, ilmin müsbet ufuklarında beliren parlak yazılar taşıyan bir kitap haline gelmiştir.

BAZI HETEREDOX MEZHEPLER (*)

★ Derleyen : Dr. Taceddin İZ ★

II

1270 de (Kırmıt) ve (Hasan Sabbah) ın mezhepleri bertaraf edildikten sonra, diğer mezhepleri tarih sırasiyle takip edersek, Osmanlı İmperatorluğu devrinde (770/1368) tarihlerinde Edirne kırı cıvarında, (İbni arapşah) a göre Simavna kadısı oğlu (Şeyh Bedrettin) doğmuştur, babasından ilk tahsilini müteakip mubarek Şahtan mantık, Hikmet ve Teoloji öğrenmiştir, Hammere göre de (Gürcani)den yalnız Mantık tahsil etmiştir. Bilahare Mısır'a giderek orada fününu samiyeye vukuf peyda etti, Mısır Hükümdarlarından (Berkok) un oğlu (Ferec) e hocalık etmiştir. Muasırları kendisini bir Filozof ve tabib olarak tanırlar, tevsii malumat için Tebrize gittiğinde Timurlek ile karşılaştırılmış, ilmi mubahaselerde yedi tulası dolayısiyle kendisine fevkalade hürmet ederek in'am ve ihsanda bulunmuştur.

Yıldırım Bayezidin mağlubiyetini müteakip, fasılai saltanat devrinde, şehzadelerinden Musa Çelebinin daveti üzerine Edirneye giderek derhal Kadıaskerliğe terfi ettirilmiştir. İki buçuk senelik bu Şehzadenin saltanatında, Fıkıh, Tasavvuf, Tefsir ve Gramere dair en güzel eserlerini Arapça olarak yazmıştır. Fikirleri arasında tarikatinin taliplerine diyor ki : (Şahıs kemalatını küçümsememeli, en küçük ayıp ve zünubunu büyültmelidir ki hahırlı olsun,) talipler bir çok hakikatleri hazma kadir olmadığından bunlara evvela hakikatler söylenirse tabiatleri icabı bunlara yanaşmadıklarından dalalete ve küfre uğradıklarını zan ederler, bu sebeple tedricen yetiştirilmelerinde zaruret vardır, bazı keramatı dedikleri ve bugünün (neo ispiritüalistlerinin)medyumlarda müşahade ettikle-

---

(*) Baş tarafı 51. sayıda.

ri (dedubluman) hadiselerini tarif etmektedir, şöyle ki : Bazı kerreler kendimi letafetinden müşahade olmayan bir şey görürüm, sureti bedeniyem mer'i olmama sebep olur ve bedenim o letafetin suretini iktisabeder ve yekdiğeri ile mubayenetleri olmaz, o letafet sureti bedeniyem ile zuhur edip hissen meşhudum olur, nitekim ziyaretçilerin ziyaretlerini kablelvuku gördüğümü söyliyor (Presantiman) ve (klervayyans) keza avami nasdan bir çocuğun bağdaki ağaçlardan bir meyve koparacağı zaman, bunu görenlerden birinin çocuğa bir tokat atması üzerine aralarında haylı mesafe varken, tokadı kendisi yemiş gibi tesirini hissederek yere düşmesi ve çocuğun bundan müteessir olmaması gibi hadiseleri kiramatından ziyade spritüalistlerin izahını gerektiren hadiselerden ibaretdir.

Vahdeti vücut hakkında telakkisi :

Vücudu mutlak, kendisinden bilumum ef'alin zuhuru ve bütün kemalât ile muttasıf olması itibariyle de ona Allah tesmiye olunur, bu sıfatların fiilleri, hadiseler ve kamalât da yalnız muzahir vasıtasiyle aşikâr olur. Binaenaleyh, bütün kemalat, tezahüratın cümlesiyle tamam olur, yâni : Allah her şeyde tezahür eder, bunların her biri, sureti itibariyle bir birine muhalif olmasına rağmen, hakikatte bir birinin aynıdırlar ve bunu da şu misâl ile açıklıyor : Mevcudatın cümlesi her şeyde mündemiçtir, belki her zerrede olarak (kül) küldedir, bilfarz ağacın tamamı çekirdektedir, ağacın her cüz'ünde çekirdek tahakkuk eder, çünki Nemâ, çekirdeğin içinde saklı meyvenin tamamiyle ağacın her cüz'ünde tahakkuk etmesi ile olur, yâni ağacın her cüz'ünde meyve vardır. Demesi ile, hakikati vücud bir olup yekdiğerine mugayir gerçek ferdler yoktur, eşyadaki münasebet, zahirî, nisbidir, imkân bir hayalden ibarettir, demektedir.

Şeyh, kıdemi âlemi, hakkın kıdemi ile beraber kabul ederek yalnız vücudunu hakka medyun olduğunda ısrar eder. Dünya ve ahiret, alemi ecsam ve ervah, yekdiğerine

muvazi, hepsi ezelî ve ebedî dir. İslâmlar kıyamet kopmadan Deccal'ın, Hristiyanlar (Antekrist) in zuhurunu beklerler, halbuki seneler geçmesine rağmen hiç bir şey görülmemiştir. Binlerce seneler de geçse bu hayali batıl zuhur etmeyecektir, demektedir. Haşeri escad yoktur, yâni bu beden için bakâ yoktur, fenadan sonra eczayı bedenin sonradan terkibi de yoktur. Eğer insandan bir ferd kalmayıp da yeniden ana ve babasız toprak olan insandan tekrar topraktan bir insan tevellüd, bunun da tenasül tarikı ile tekrar tekessürü vukuunu da mümkün kabul etmektedir.

Bu şahsiyeti fikriyesini gösteren malûmatı o zaman bir çok kimseler tarafından takip ve tenkid edilmiştir. İzmirin Karaburun küylerinden halifesi (BÖRKLÜCE) Mustafa, mezhebinin intişarını deruhte ederek Müslüman, İsevî, Musevî binlerce mürid ve tabiler peyda etmiştir.

Şeyh Bedrettin, Musâ Çelebi ile bu mevkie gelmiş ve Çelebi Sultan Mehmed'in galebesi ile de İznik'e gönderilerek Kadılığı hürmetine bulunduğu yerde bırakılarak günde bin yüz akçe tahsis edilmiştir. Müritleri kendisine Ulûhiyet atf edecek dereceye kadar yükselttiklerinden, Peygamberliği kendisine tahsis eden (4.000) kişilik maiyyeti katledilmiştir.

Börklüce Mustafayı mezhebinin intişarı için vazifelendirmesi, iştiraki emvâl ve emlâk ile Dervişlik ve kalenderlik iddiasında bulunan müridi Mürşidinin, sakız ve Sisamdaki bir takım ruhbanı da bu mezhebe iştirâk ettirmesi dolayısiyle, (10.000) kişilik maiyyeti ile Mustafanın da tenkilini icabettirdiğinden, Bedrettin Kastamoni hakimi İsfendiyar Beyin yanına İznikten kaçıp oradan gemi ile Eflak hakiminin yanına gidip Deli ormanda meydana çıkarak Bayezit Paşa kumandasındaki ordu kendisi üzerine yürütülerek bunlardan bazı şahısları bu mezhebe intisabedeceği hiylesi ile aralarına sokularak, Deli orman içinde Bedrettin yakalandı ve (823) de Mevlânâ Haydarın fetvası ile de Serezde asıldı.

Börklüce Mustafayı da tatbik edilen envai işkence ile bu fikri sabitinden ayıramadıklarından, bir deve üzerinde çarmıha gerilerek büyük bir alay ile şehirde gezdirildi, vefatında Şeyh tahminen Elli üç yaşında idi. (1340) da bakıyyei izamını akrabaları oradan İstanbula getirdiler, İbrahim Hakkı Konyalıya göre, bunların Topkapı sarayı müzesinde olduğu ifade edilmektedir.

Tekrar İran tarihine avdet ediyoruz : Şiilik ve sünnilik hikâyesi, Şah İsmail ve Yavuz Selim muharebeleri zamanında Nâdir Şah tarafından Şiilik esas olmak üzere Caferilik mezhebi, keza Ekber Şahın Hindistanda her dinde muteber olacak bir mezhep neşrine çalışmaları gibi hâller, bir çok müçtehidlerin zuhuruna sebep olmuştur. Bu da gösteriyor ki, İran bize nazaran eski dinine aynen ve şeklen rücu etmese bile, ryhan temayül göstermektedir. Bu sebeple Şeyh Ahmet Zeynüddinül İhsaî Babın mürşidi Seyyid Kâzım Şeyhiye tarikatını bilahare de Bab, Seyyid Ali Mehemmed Şirazî ile de Babilik mutezilenin-kine yakın Cezrilik suretinde meydana çıkmıştır.

Tasavvufla Felsefeyi mezceden Şeyh Zeynüddin'in talebelerinden Âlim bir zat olup, 1820 senesinde dünyaya gelen Şirazlı bir Attar'ın oğludur. Babası tarafından Kerbelâdaki mezheplere vukuf peyda etmesi için oradaki Müctehidin arasına, tahsil maksadı ile dahil olarak 24 yaşında iken 12 inci İmamla tanışıp Bab tarikatını tesis etti, ve o yaşta Bab namiyle şöhret buldu, bu isimle Kâbeye uğrayarak nazarı dikkati celp ve bir çok kişileri etrafına topladı, bu tarzdaki hüsnü istikbâl kendisini teşvik ve teşçi ederek şehirdeki halk arasında da Akaid ve usuli intişar etti, mümessillerinden Hüseyin Can (İngiltereye gönderildi muvaffak olamadı) Bab Şiraza gitti, burada ulemâ ve Müctehidin ile görüşmelerinde Hazreti Muhammed devrinin sona erdiğini, yeni bir devrin açıldığını söylemesi üzerine halk ve Ulemâ tabakası bu iddialarının yazılı neşrini istediler, getirilen kâ-

ğıda yazıları yazamayınca tahsili olmadığını görüp bunu bir divâne zan ederek sopalarla döğdüler, mensuplarının adedi pek çoğalmıştı, hepsi işkence ve azaba uğratıldılar, Şiraz halkının tevkifhaneye hücum etmeleri üzerine İsfehan'a kaçarak oradan kısa bir müddet sonra mahfuzen (Makû) ya yolladılar, Urumiye yakınlarında Çehrik'e gönderildi, Bab burada kendisinin İmam Mehdî olldığunu iddia etti, Bab denilmesine sebep, Seyyid Kâzımın derslerinde Bab'ın kapı yanında oturmasından veya Programının ahlâkî kısmını kendisinin yapmasından kinayedir.

Muhtemelen müridleri Seyyid Hasan ile Seyyid Hüseyin'in yazdıkları (Kitabünnur) un beyan faslında : Allah bir ve Babın içinde saklı ve Bab Allahın aynasıdır, ona bakanlar Cemalullah'ı görürler ve Allah dünyayı hakikat harferi denen yedi sıfatla halk etmiştir ki, bunlar : Kader, kaza, irade, meziyet, izin, ecel, kitap'tır. Taharet bahsinde Sünnî ve Şiilerden ayrı olarak Hilkatte her şeyin Tahir olduğunu kabul ederler, kezâ itidâl ve kanaati bir fazilet telakki ettiklerinden Afyon, Sigara, Kahve içmezler.

Kadın ile Erkek arasında hukukan müsavatı kabûl, keyfî boşanmayı men, kadınlara serbestî vererek kanunların mazmunlarına riayeti tavsiye ediyor. Bâbiler nazarında bütün dinler müsavidir, Tevrat, İncil, ve Kuran arasındaki ihtilâf ve tezadları, nuru hakikatin kaldıracağını kabul ederler.

Bidayette itikadları, İslâm adetlerine pek benziyordu, fakat sonra mezheplerinin müessisi de Tenasuh fikrine uydular, eski Hurafata tılsım gibi şeylere itikadederler, bir birleri ile selâmlaşmada selâm veren : Allahü Ekber der, diğeri Allahu Âzam... ile mukabele eder, hapis memnudur, kabahatlilere iki türlü ceza verilir : Ya para cezası, yahut suçun derecesine göre uzun veya kısa süreli karı ve kocanın bir birinden ayrılması, Hükûmete verilecek vergileri kitapları tayin eder, âsilerin cezası mahşer gününe havale ediliyor, dinî vergi, menkul veya gayri

menkulün beşde biri, On dokuzlara verilir, on dokuz adedinin bu mezhepteki hususiyeti, ve kudsiyeti Vâhid, Vücud, kelimelerinin Ebced hesabı ile (19) rakamını ifade etmesindendir.

Seneler 19 aya, aylar 19 güne taksim edilir ki (361) gün olur, 19 kişiden mürekkep heyet cemaati idare eder, ticari mukavelatın serbestii temini alış verişte hiyle olmaması ve tarafeynin hoşnud olması şartiyle her şekilde kârı kabûl eder, izdivaç mecburidir, herkesin yaşı (11) olunca evlenmelerini, aynı dine mensup olmak şartiyle Babî emreder, talak yasaktır, ayrılanların araları bulunarak doksan def'a bile olsa yeniden birleşmelerini âmirdir, beş yaşından aşağı çocukların döğülmesi men, yukarı yaştakilerin kusurlarının da nezaket ve terbiye dairesinde telkinler yapılmasını, düğün günlerinde güzel elbiseler giyilmesi, zifaf ve mesud günlerde altın ve gümüş tezyinatın ve elbiselerin kullanılmasını emreder, her yemekte bir kap, Şevruz günlerinde ise istedikleri kadar yemek yenilir.

Senede 19 gün Oruc'u, 11 yaşından 42 yaşına kadar herkes tutmağa mecburdur, Babilerin bulunduğu yer ve mahallerde seyahat yapılır, ticarî iş için iki seneden fazla mıntakadan ayrılmak doğru değildir, her Bâbi, hem mezhebi olan çarşafsız kadınlarla görüşüp konuşabilir, lâubali ve lüzumsuz görüşmeler yasaktır, 18 kelimeden fazla konuşulmaz, abdest almak ihtiyaridir, cemaat ile namaz kılmak caiz değildir, Dünyada Necis denen şey yoktur. Bab dinine girenler necasetten tathir olurlar, Babilere göre kendi mezheplerinde bulunmayanların kanının akıtılması helâldır, yalnız sabah vakti iki rek'at namaz farzdır, tesettür yoktur, Şirazda büyük bir camii kıble ve kâbe ittihaz etmişlerdir. İşte tarikati Babiye'nin kütübü Semaviyeden addettiği Bab'ın (Kitabülbeyan) ı hulâsaten bunları ihtiva etmektedir. İnsanlardan bazıları vasıtasiyle Cenabı hakka ait yollar bulunmaktadır ki, bunlar ondan birer Cüz olarak Peygamberler gelmektedir.

Bu tarzda ve bu yoldan yürüyen Bab, kendisinde Cenabı Hakkı zuhur ettirerek (Menyezharahullah) deyip bilâ inkıta bu halin devamından bahs ediyordu, bu mezhep bazı akide ve terbiyelerin içtima ve inzımamiyle ayrı bir tarikat sistemi olduğundan, İranlılara göre cazip ve cesurane bir şekilde kurulmuştur. Bab'a göre hiç bir mezhep bundan üstün ve kıdemli değildir. Kirman Şeyhleri bunların mürşitlerinin Şiiler olduğunu ve bunların Ümmet ile İmamlar arasında daimî feyiz vasıtası olduğunu zikrederler.

Böylece Bab, Çehrik'ten Tebriz'e getirilip on sekiz ay müddetle hapse atıldı, mezhebi gittikçe genişleyen Bab, (Zerrintaç - Kurretülayn tahire) denmekte meşhur, gayet güzel bir kadının kocasından ayrılıp tesettürü atarak, âlim, fazih ve heyecanlı nutukları ile halkı davete başlayarak kendisini Bab'ın halifesi ilân etmişti, hitabelerinde : Bab hükûmeti teessüs etmedikçe, ve kanunu aranızda hükümran olmadıkça, şeriate itaat edip etmemekte muhtarsınız, şimdilik Cenabı hakkın vicdanlarınıza nakş ve hâk etmiş olduğu kavanin ile kendi kendinize rehber olunur, iyi olan her şeyi yapınız ve fenalıktan kaçınız, hepiniz aynı cemaatin azası ve kardeşisiniz, kardeşlerce münasip olduğu gibi mallarınızı aranızda taksim ediniz.. gibi nutuklar vermesi üzerine 1848 de bir müctehid, Zerrintaç aleyhinde, taşa tutma fetvası verince, üç Babî bu zatı o gece Seher vakti Cami kapısında Hançer ile öldürdüler, halktan avam tabakası, bu yeni fırka aleyhine ayaklanarak bu üç kişiyi yakalayıp idam ettirdiler, (Tahire Zerrintaç) bir kaç Babî ile (Kazvin) den hareket ederek kendilerine mensup iki siyasi reisten biri, (Hacı Mehmet Ali) Bestam yakınlarında (Bedeşt) kariyesinde Tahire Zerrintac'a iltihak etti, ve Babîlerin ihtilâli böylelikle başladı, İhtilâlcilerden Molla Hüseyin, o zaman hükümdar olan (Mehmet Şah) ın vefatı ve yerine 16 Yaşında tahta çıkan (Nasıruddûn) Şahın cülûsunu fırsat bilerek ayaklanıp Hacı Mehmet Ali ile (Kurretülayn) gelip

(Mazenderan) da (Barfruş) mevkiinde bunlara iltihak etti, Mazenderan'ı zapt ederek etrafa korku ve dehşet verdiler, (Tahire Zerrintaç) erbabı kıyamla beraber olmaktan ise, köy köy dolaşıp nutuklar vererek Mezhebi neşre devam etti, yeni hükümdara iki ihtilâlcı şikâyet edilerek aleyhlerinde harekât başladı. Bab Müridleri Hasan ve Hüseyin ile hapiste iken, tevkif edilenlerin bir kısmı tövbe edip afiv dilediklerinden serbest bırakılarak Bab ile Hacı Mehmet Ali idama mahkûm edildiler. İranda kurşuna dizileceklere arkadan ateş etmek adetmiş, Bab ile Mehmet Ali, kendilerinin cepheden vurulmalarını istemişler, bu tarzda Bab'a atılan kurşunların hiç birisi kendisine isabet etmeyip asılı olduğu ipe tesadüf ettiğinden, Bab bu suretle kurtuldu, bunu mucize şeklinde göstermek için halka doğru yürümüş, askerler (Serbazlar - Hristiyan efrattan değil) Müslüman olsalarmış kurtulabilecek imiş, 1849 da verilen fermanla Maslubun ipinin bu tarzda kopması dolayısiyle muhafızların odasına kaçarak saklanan Bab, tekrar yakalanarak ikinci bir defa meydana getirilerek Tebrizde Serbazlar kışlası önünde asıldı, bu hal, Babilik hareketini söndürmek şöyle dursun bilakis şiddetlendirdi.

Kurretülayn ile Molla Hüseyin, Azerbaycan'da, Trak'ta, Mazerderan'da heyecana gelen Babiler, sârî kasabası yakınındaki (Şeyh Taberî) nin türbesi yanında saklanan 700 kadar Babî, kendilerinin yirmi misli muntazam askere karşı altı ay mukavemet ettiler, açlık bu mukavemetlerini kırdı, kumandan müsait şartları teklif edince teslim oldular, fakat nakzı ahd edilerek gayet vahşice tenkil başladı, (Kurretülayn) da Azerbaycanda tevkif ve üç sene hapsedildi. Üç Babî tarafından bir gün (Nasıruddin) Şaha yapılan suikasd müsbep netice vermeyince, halk tarafından bu halin şuyuu dolayısiyle bütün Babilerle evvelce tevkif olunanlar da dahil, envai işkencelerle tövbe edenler ve hapishaneden tahliyesinde ısrar edenlerin de idam edilecekleri bildirildi.

Yapılan muhakeme, Zerrintaç, dini yolunda fedayı can etmeğe hazırolduğunu ikrar ile : Beni dilediğiniz şekilde öldürebilirsiniz, fakat bununla kadınların hürriyete kavuşmasına aslâ mani olamazsınız... demesi üzerine Tahran kalesinin üzerinde diri diri yakıldı, ve külü ufukların rüzgârına savrularak insaniyetin kalbine serpildi.

Seyyid Hasan ve Hüseyin, İmanlarını feda ederek tövbede bulundular. Diğerlerinin idamından başka bir şey kalmamıştı, herkes öldüreceği mahbusdan bir iki tanesini aldı, sadrıazam bir tane alarak işkence yapılmadan bir darbede öldürülmesini emretti, şehzadeler ile diğer memurin ve zadegân ikişer tane alarak esirlerin vücudunu bıçaklarla yarıp içine mumlu fitiller koydurup yaktırarak çocuklar ve cellatların arasında insan bedenlerinin muhtelif şekilde yanışları görünüyordu. Mahkûmlar iplerle çekiliyor, kırbaçlarla halkın huzurunda dövülerek bu tarzda yürütülüyordu, çocuklar ve kadınlar her bir ağızdan (İnnalillâh ve İnnaileyhi reciûn)ayetini okuyarak feryad ediyorlar, halk büyük bir sükût ve korkunç bir dehşet içerisinde titreşiyordu.

Küçük çocukların bazıları daha yolda iken ölüyorlar, cellatlar bunları alıp baba, ana ve kardeşlerinin ayakları altına atıyorlardı, bu baba ve kardeşler bunlara bakmadan bir vakar ve gurur içinde cesedlerin üzerine basıp geçiyorlardı. İşkencenin tarzı vahşetine duçar olanların gösterdiği metanet, Babiliği imha değil, bu fikri ihya ve takviye ediyordu.

Babilerin bir kısmı böylece telef oldu, bakıyyeleri de İran ve Rusya içerilerine dağıldı, (Suphu ezel) namiyle maruf olan ve 1830 da tevellüdeden, On dokuz yaşındaki genç (Mirza Yahya) Bab'dan sonra vasi olarak intihab edilmişti, ve Bab'ın katlini müteakip yerine 1850 den 1868 kadar onun yerinde neden ve niçinsiz oturdu. 1852 de Babilere yapılan işkence ve azaplar dolayısiyle Bağdada

kaçtı, on sene sonra da İran Şahının zoru ve arzusu üzerine Edirneye gönderildi, (Suphu ezel) sakin, sulhü selâmet isteyen, az konuşan bir şahıstı, ve fazla ateşin bir ümmeti idare etmek istemiyordu, bu sebeple tedricen ve istemeyerek bu işler büyük kardeşi : (Bahaullah) namiyle anılan (Mirza Hüseyin Ali) nin eline düştü, (Bahaullah ismen ve (Suphu ezel) in talimatı üzerine 1866 ya kadar çalışarak ve kendisini (Allahtan sonrayım — Men yezharahullah) diye ilân ederek ve bunu Biraderinin de kabul etmesini isteyerek aralarında gayet şiddetli iki fırkanın mücadelesi başladı, ve nihayet (Bahaullah) galebe ederek az bir miktarda mürşitleri de (Suphu ezel) e vefa göstererek Osmanlı İmperatorluğu zamanında 1868 de her iki rakibi bir birinden ayırmak için, (Suphu ezel) i Kıbrısa yollayarak orada bir kaç sene sonra Ezelilerin Reisi vefat etti.

Ezeleiler, küçük bir ekalliyet halinde İranda kaldılar, Bahaullah da (Akkâ) da hapsedilerek (Bahaiye) mezhebini kurup dünyaya ilân etti.

1892 de de bunun vefatı üzerine, oğlu Abbas efendi yerine geçti. Kuvvet ve intizam sahibi olan (Abdülbaha) nın diğer mezheplere nazaran yeni ve orijinal mezhebi dünyaya yayıldı, sûlh ve hüsnüniyet ve muhabbet Amerika, Avrupa halkı arasında ahlâki ve metafizik meseleleri intişar etti, 1903 de İranda olan bir kavga esnasında, pazar yerinde Babilere o kadar işkence ve eziyet yapıldı ki, kimin düşmanı varsa ve onu temizlemek istiyorsa, ona Babî diyerek Müctehidin vasıtasiyle katlettirerek tekrar korkunç ve vahşi hareketler hasıl oldu.

Hayfa'da Bahailerin üzeri altın kubbeli ziyaretgâh birer ibadet haneleri olduğu gibi, Amerikada da mensupları ile büyük ibadethaneleri halen mevcut bulunmaktadır.

YARADILIŞ ve İNSAN

★ Gre. Süreyya AYGÜN ★

Kâinatın ulu yaratıcısı bütün eserlerini kurmuş olduğu tüzüklerinin şaşmaz kudretile yapmıştır. Ayrıca özenerek ve en mütekâmil yaratık olarak yetiştirdiği insana göstermek, öğretmek için her yüce eserinin bir de küçük bir taslağını, minyatürünü yaratmıştır. Bu suretle en küçük bir atom taneciği ile koca kâinatı; bir mikrob ile insanı hep aynı kanunlarının hükmü altında bulundurmaktadır. Filhakika, Kâinatın Ulu yapıcısı, bu muazzam diriler alemini nasıl yarattığını ve ilk yarattığı hayat örneklerinden bu kadar çeşitli yaratıkların nasıl meydana geldiğini gösteren küçük modeller ve adetâ canlılar alemi minyatürlerini gözlerimizin önüne sermiştir. İşte büyük canlılar ve bunların en yükseği olan insan, ilk yaratık olan tekhücreliden nasıl meydana geldiğini gösteren örneklerdendir ve ilk hayat nasıl ve hangi tabiat kanununa uyarak meydana geldi ise yine aynı kanuna tabi olarak yaşamaktadır. Şöyleki, yeni bir yavrunun meydana gelmesi için bir erkek spermasiyle bir de kadın yumurtasının birleşerek kaynaşmasile tek hücre halinde teşekkül eder. Bu iki ayrı unsurlar yarı hücredirler. Spermanın bir canlıda görünen şekil ve hareket organile haeketi tam bir hücre hissini vermekte ise de bu da yumurtacık gibi yarı canlıdır. Ancak ikisi birleşerek yaşayıp çoğalabilen bir hücre teşki lederler. Bunların ilk teşekkülleri testis ve ovariumda olur. Kanın içindeki unsurlar bu organlarda birleşerek önce organik bir hazırlığa uğrarlar. Bu organlarda sentez olarak tıpkı denizlerde cereyan ettiği şekilde önce yarı canlı birer teşekkül haline gelir ve sonra döl yatağında birleşerek tek hücre olurlar. Bu tek hücre ikiye bölünerek iki hücre olur. Bunlar da ikiye bölünür, dört hücre ve onlar da ikişer bölünerek çoğalırlar. Ancak onun-

cu günü gözle görülebilecek bir şekil alırlar. Görülüyorki, bu hücreler tıpkı ilk hücre gibi dişilik ve erkekliği aynı organizmada olan ilkin yaratıkların aynıdır. Bu hücre kümeleri 34 üncü güne kadar kuyruklu bir hayvancık halinde teşekküle devam ederler. 21 günlükte boyu 4,5 milimetreye varır. Üçüncü aya kadar cinsiyet farkı yoktur. Tıpkı her iki cinsiyeti bir arada taşıyan hayvanlar gibi. Cinsiyet farkı ancak 4. ayda belirmeye başlar. İlk günlerde Uterustaki ifrazatla ve ilkin hayvanlar gibi osmos yolile geçinir. İlerledikçe etrafında teşekkül etmiş kese içindeki sıvı içinde yüzmek ve anasıyle bir kordonla birleşerek parazit hayatı yaşamağa başlar. Bu devre parazit canlıların bir hatırası demektir. Böylece hayvan türüne göre değişik bir zaman zarfında hemen bütün hayvanlar aleminin geçirmiş olduğu istihâleyi geçirir ve deniz suyuna muadil Amnion sıvısı dediğimiz bir sıvı içinde yüzerek bu devresini ikmal eder.

Doğup bütün hayatı boyunca aynı ilkin deniz hayatını devam ettirmek zorundadır. Bu hayat süresinde denizi kendi içinde taşır, böbrek ,akciğer, deri, karaciğer gibi organlar vasıtasile deniz suyuna muadil olan kan sürekli bir surette temizlenerek temiz ve saf deniz suyu vaziyetinde tutulur. Demek oluyorki, orijinde nasıl denizde teşekül etmişse bu günkü devresinde de hücrelerimiz bir nevi deniz suyu olan plasma içinde yüzmektedir. Denebilirki önceleri denizde doğan hayat Karaya çıktıktan sonra denizi kendi içine almış ve yine deniz içinde yaşamağa devam etmiştir. Görülüyorki, ana rahminde birleşen iki ayrı yarı hücreden ilk hücre meydana geliyor, bir damla su içinde çoğalmaya başlıyor, milyonlarca sene zarfında dünyada yaşayan nekadar hayvan türleri varsa hepsinin birer istihalesini geçirerek son şeklini yani insan biçimini alıyor. Ana rahminde yaşadığı devrede yavrunun etrafı ortalama bir litre su içinde yüzer, olgunlaşmış bir insanın 100 kilosuna karşılık hücrelerinin yüzdüğü kan sıvısı ya-

ni humor 10 litredir. Uzviyetimizin % 75 - 85 kısmını deniz suyu benzeri bir tuzlu su teşkil eder.

Bu hususta kurbağanın hayatının incelenmesi de bize esaslı fikir verir. Kurbağalar hem suda ve hem de karada yaşarlar. Bu, büyük hayatın denizden karaya geçtiğini gösterir. Yumurtalarını suya bırakır. Onlardan yavru peyda olur. Yavrular önce kuyrukludur ve sularda yüzerler. Sonraları kuyruk düşer kuyruksuz bir kurbağa yavrusu meydana çıkar. İncelenecek olursa İstihalenin güzel örneğini teşkil eder.

Şimdi, ilk canlının teşekkülünden sonra büyük bitki ve hayvanlar nasıl meydana gelmiştir? Bu sorunun cevabını Darvin vermiştir. Fakat Darvin'in izahı noksandır. Darvin'in tekamül nazariyesine göre ilk teşekkül eden canlı tekamül ede ede son insan şeklini almıştır. Bu halde hep aynı şartlar altında tekamül devam ettiğine göre bu gün eski ve iptidai yaratıklar artık yaşamamalıdırlar. Halbuki, yukarda arz ettiğim gibi elân ilk hayattan bu güne kadar her türden hayvan mevcuttur. Arada kayıp olan ve dejenere olanlar varsa da bunlarda tabiat ananın kanunlarına uymuşlardır. Şu halde Darvin nazariyesinin bu açığını nasıl kapamalı. Bunun en iyi izahı MUTASYON kanunu ile mümkündür. Mutasyon demek, tabiatta görülen ve mahiyeti açıklanamayan bazı değişiklikler meydana gelmektedir. Bu değişiklikler tekamüle doğru olursa yaşamak hakkını kazanır, aksi halde dejenere ve yok olmağa mahkum olur. Bu tekamüle doğru yönenmiş değişiklikler veraset yoluyla nesillere intikal ederse yeni bir ırk veya nevi meydana gelir. Tabii ilimler incelendikçe buna ait pek çok örnekler görülür. Ben size iki örnek vereceğim. Bir domuz yetiştiriciliğinde çobanın biri yavrular arasında birinin eşiği atlayamadığını görüyor. Yardımla kapıdan çıkarıyor. Bu hayvan büyüdüğü halde kardeşlerinden farklı olarak kısa bacaklı ve fakat bol etli ve koca gövdeli oluyor ve çabuk gelişiyor. Çobanın dikkatini

çekiyor, bunu tecrübe maksadile damızlıkta kullanıyor. Görüyorki, bunun yavruları da büyük gövdeli, kısa küçük kemikli, çabuk büyüyen bir domuz oluyor. O zamandanberi Yorkshir adiyle 500 - 700 kiloya kadar varan birnevi et fabrikası domuz ırkı meydana geliyor ve esas ırk olanlara hiç de benzemiyor. Bütün dünya tarafından tercihan yetiştiriliyor. Almanyada veraset ve mutasyon işlerinde selâhiyet sahibi Prof. Bauer, tabiatta sık sık husule geldiğini müşahede ettiği mutasyon olaylarından istifadeyi düşünüyor. Lupin denilen ve bizde acıbakla diye tanılan bir bakla vardır. Çok kuvvetli, proteinden ve yağdan zengin ve en zaif toprakta, hatta kumsallarda bol verimli olarak yetişiyor. Üstelik yetiştiği yerin toprağına bıraktığı azot tesbit edici mikroplar sayesinde münbit bir hal alıyor. Fakat bu kadar iyi vasıflı baklanın içinde zehirli bir madde, bitki toksini var. Ancak 120 derecede otoklavda bulundurulmak suretil ezehir kayıp oluyor. Mutasyoncu Bauer, kumsal bir erazi parçasını 70,000 bakla ekiyor. Her bir köke numaralı bir çubuk dikiyor, baklalar geliştikten sonra 70,000 numaralı torbaya bu baklalardan toplatıyor. Her birinde üşenmeden zehirini araştırıyor. Nihayet bir torbadaki baklada zehir olmadığını tesbit ediyor. Esasen bu baklanın çoğunu tavşanlar bilmiş ve yemişler. Bunu ekiyor, bakıyorki nesillerinde de toksin yok. Bunu Ziraat Bakanına verdiği zaman ikibuçuk milyon liralık bir ikramiye tahsisatı alıyor. Bu gün Almanya ve bütün medeni dünya 1927 - 1928 de bulunan ve Almanyayı ikinci harpte açlıktan kurtaran bakla böyle bir mutasyon eseridir. Tütünlerin bazıları yüksek miktarda nikotinlidir. Bunlar içindeki aroma ile nikotinin ayrı şeyler olduğunu tesbit ettikten sonra bol arromalı ve az veya hiç nikotini olmayan tütün aramak için yapılan araştırmalar da hep mutasyon araması demektir. Kısaca, tabiatta görülen bu kadar değişik bitki, hayvan türler ibirer mutasyon mahsulü olduğu gibi, bu bitki ve hayvan ve insan ırkları üzerinde meydana gelen bunca değişiklikler, bilhassa konu-

muz plan insanda gözlerin, saçların, tenin türlü nuaslarla görülen değişiklikleri, Familya, ırk ve nevilerdeki mutasyondan ibarettir. Bu hususta tabii ilimlerde ikna edici pek çok örnekler göstermek kabilsede üç sayın kardeşlerimce konu kolayca kavranabileceği için bu kadarla iktifa ediyorum.

Üçüncü soru olan din kitaplariyle bu bilgi arasında bir fark varmıdır? En son kitap olan ve her mukaddes kitaptan önemli hususları da ihtiva eden Kuran da üç noktaya temas eder. Biri, İnsanın bir sülük veya böyle bir basit canlıdan yaratıldığıdır. Bu bizim izahımıza uyar. Çünkü görülebilen en basit yapılı hayvan sülük ve benzerleri iptidai hayvanlardır.

İkincisi; bütün hayatın sudan menşe aldığıdır. Buda izahımıza tamamen uymaktadır.

Üçüncüsü; insanların hep bir ana ve bir babadan yani Adem ile Havva'dan meydana geldiğidir. Bu iki ayetin zıddı olan bu husus bence bir sembolün ifadesidir. Çünkü bir çok delillerle biliniyorki, Hz. Muhammet Ma.·. luk umde ve metodlarına benzer bir şekilde organize olan ahilerdendi. Böylece insanları kardeş sayan bir teşekkülün mensubu ve bu umdeyi benimsemiş bir insandı. İnsanların menşeini Adem ve Havva gibi bir ana ve bir babaya bağlamakla bütün insanların kardeş olduklarını telkin için bu kayıt konmuştu. Yoksa ilmin tam manasile buluşuna uygun olan Ayetlerle zıd olan bu ayetin manasını başka türlü tefsir ve izah etmeğe imkân yoktur.

Ol kimseki kalbinde maaliyat için bir aşk taşır

Ol kiseki kalbinde taşıdığı bir aşk yoluna nefsini feda eder

Ol aşk ki, sanat aşkı, insan aşkı, meslek aşkı

Ol aşk ki, ilim aşkı, kitap aşkı, fazilet aşkı

Ol aşk ki, merhamet aşkı, iman aşkı, vatan aşkı

İşte ol kimse hakiki masondur, bahtiyardır.

EBEDİ MEŞRİKA İNTİKAL EDENLER

Adı ve soyadı	Doğum tarihi	Ölüm tarihi
Veli Şefik GİZER	1890	31/5/1963
Safa Feyzi İKSEL	1880	26/8/1963
Mecdi Ali AKASYA	1886	17/9/1963

Adları ve soyadları yukarıda yazılı üç değerli Üstadımızın Ebedi Meşrika göçtüklerini kaydetmekle çok acı duymaktayız. Ahlâkî fazilet ve ilmî liyakatleriyle tanınmış ve Hür Masonluk hayatında da mesleğe bağlılıkları, yararlı ve çeşitli hizmetleri ile en yüksek dereceyi ihraz edip kemâl sahibi birer insan olmakla temayüz etmiş bulunan bu aziz Üstad ve Kardeşlerimizin sayın ailelerine, akraba ve dostlarına baş sağlığı diler ve kendilerine Kâinatın Ulu Yaratıcısından rahmetler niyaz ederiz.

